

ԱՐԵՎԻԿԱՆԻԿ

ԱՌԿԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԱՐԵՎՔՈՒՐԻԿ

Երրորդ դասարանցիների
մայրենիի գիրք-տետր
առաջին մաս

Նկարիչ՝ Գոհար Սանոյան

ԵՐԵՎԱՆ 1994

«Շաղիկ»

Միրելի՛ բարեկամ,

քո հասակակիցներից շատերը լավ բարեկամություն են անում «Արևբուրիկի»
հետ: Կարծում եմ՝ դու էլ կսիրես այն: «Արևբուրիկում» կկարդաս հետաքրքիր
ստեղծագործություններ, լրագրեր կստեղծես, հեռագրեր կուղարկես ու
նամակներ կգրես քո ծանոթ հերոսներին, լեզվական խաչբառեր ու
գլուխկոտրուկներ կլուծես ու էլի շատ ու շատ հետաքրքիր գործեր...

Հաջողություն քեզ և իմ բարեմաղթանքները:

Արդա Պետրոսյան

ԱՐԵՎԲՈՒՐԻԿ

Հայաստանի Կրթության
և Գիտության
Մինիստրություն

Երևան, 1999 թ.

ԹՈՉՈՒՆԻ ՄՏԱԾՄՈՒՆԵՐ

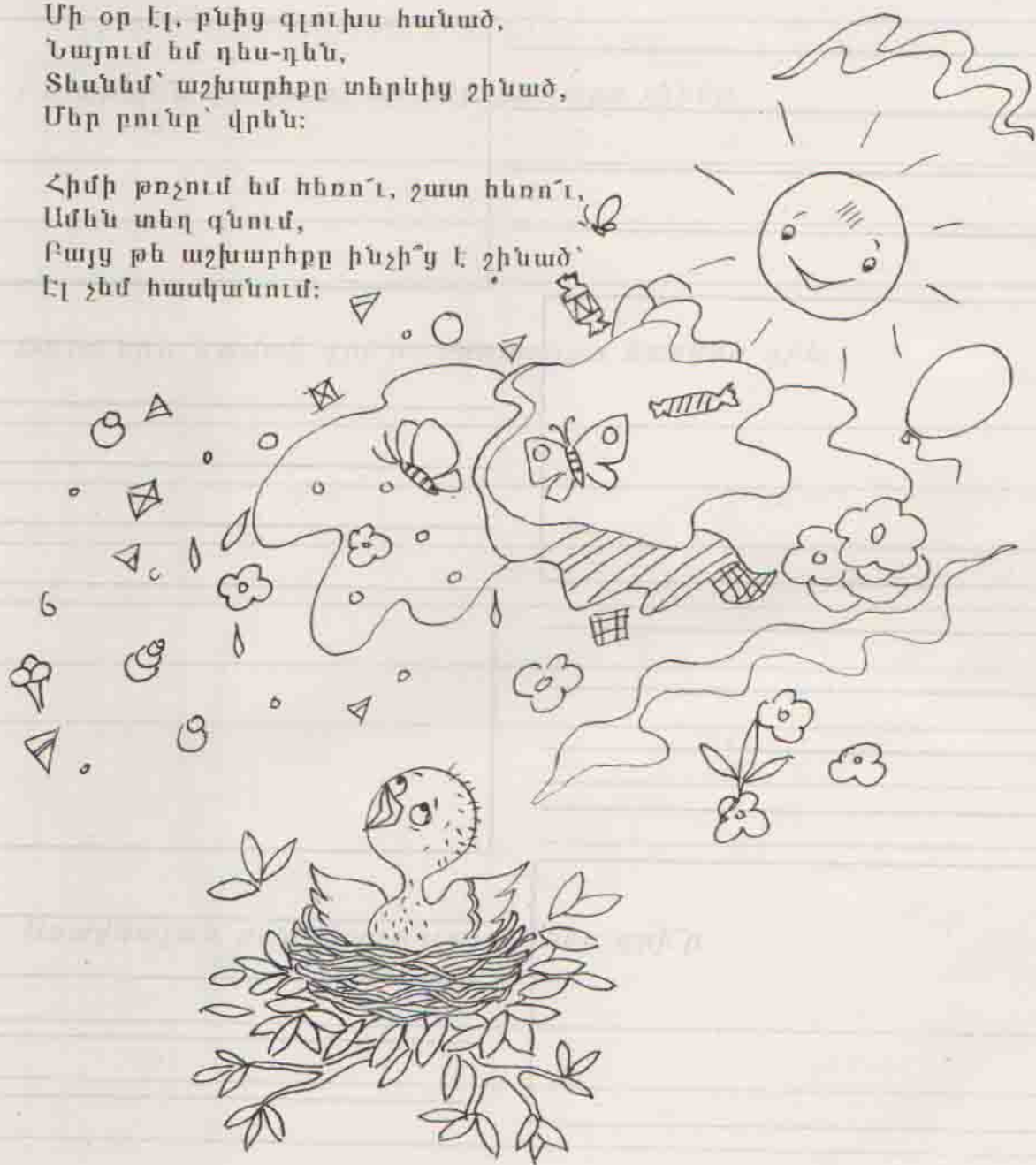
Հովհաննես Թումանյան

Ես ապրում էի մի փոքրիկ տան մեջ՝
Ազատ ու անփույթ,
Աշխարհքն ինձ համար կլոր էր անվերջ,
Կեղևը՝ կապույտ:

Նրանից հետո աչքս բաց արի
Մի փոքրիկ բնում,
Տեսա՝ աշխարհքը հարդից է շինած,
Ու մայրս է շինում:

Մի օր էլ, բնից գլուխս հանած,
Նայում եմ դեռ-դեռ,
Տեսնեմ՝ աշխարհքը տերևից շինած,
Մեր բունը՝ վրեն:

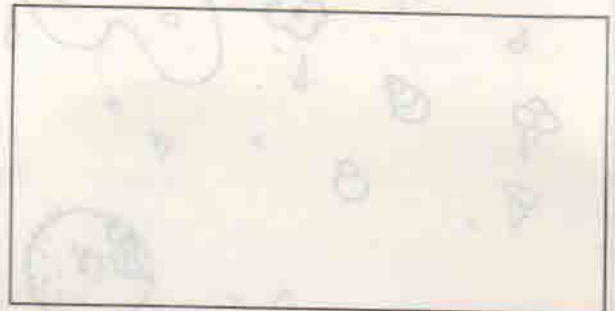
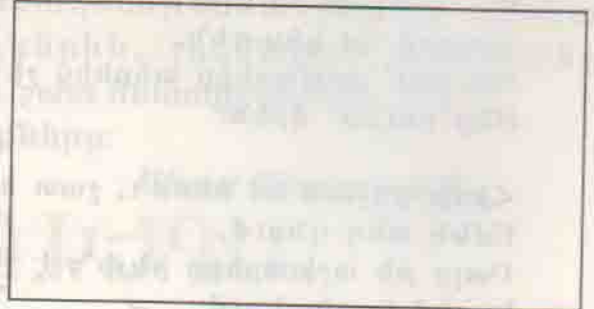
Հիմի թռչում եմ հեռո՛ւ, շատ հեռո՛ւ,
Ամեն տեղ գնում,
Բայց թե աշխարհքը ինչի՞ց է շինած՝
Էլ չեմ հասկանում:

անփույթ - անեղ, անտարբեր, անուշադիր, թափափված

Բանաստեղծությունը պատմի՞ր:

Նկարի՞ր բանաստեղծության բառատողերը, յուրաքանչյուրի մոտ
գրի՞ր համապատասխան բառատողը:

Քո կարծիքով՝ ինչի՞ց է շինված աշխարհը:

Նկարագրի՛ր ձեր թաղամասը (թաղը, փողոցը):

Ինչպիսի՞ն կուզեիր, որ մեր քաղաքը լիներ:

Թոշունին նամակ գրի՛ր: Չմոռանաս հասցեն գրել:

Առավոտյան բարեմաղթություններ գրի՛ր:

ፀከሩ, ፀከሩ

ԾԱՆԽԱԽԱՆԻ ԼՐԱԳԻՐ

Մի անգամ մի մարդ հյուր է գնում ընկերոջ տուն: Ուտում է, խմում, իրիկնադեմին վեր է կենում, որ տուն գնա: Մեկ էլ նայում է տեսնում՝ երկինքը տրաքեց, ու մի անձրև սկսեց, ոնց որ ջրհեղեղ:

- Պաիո՛, էս ի՞նչ փորձանք էր, ո՞նց եմ տուն գնալու,- ասում է էս հյուրը:

Տանտերը տեսնում է, որ ճար չկա, ասում է.

- Լավ, ա՛յ ընկեր, էս անձրևին ո՞նց ես գնալու տուն, գիշերը մեր տանը մնա, էլ ո՞ր օրվա ընկերներն ենք:

Վերջը հյուրը համաձայնում է:

Տանտերն ու կինը գործով են ընկնում: Մեկ էլ նայում են տեսնում՝ հյուրը չկա:

Քիչ ժամանակ անց մեկ էլ էս հյուրը թրջված, ջուր դարձած, ներս մտավ:

- Ա՛յ մարդ, տունդ շինվի, էս անձրևին ո՞ր էիր գնացել:

- Գնացի՝ տնեցիներին ասեմ, որ անձրևի պատճառով գիշերս ձեր տանն եմ մնալու:

շաշ- հիմար, միամիտ

գիշերս - այս գիշեր

Փորձի՛ր բացատրել այս արտահայտությունները:

Երկինքը տրաքեց

Ճար չկա

գործով են ընկնում

ջուր դարձած

Հեքիաթից դո՛ւրս գրիր այն նախադասությունը, որով կարող ես ապացույցել հյուրի շաշ լինելը:

Շաշ հյուրին նոր տարին տոնելու հրավիրի՛ր, բայց պգուշացրո՛ւ...

Շաշ հյուրը հեռագիր է ուղարկում տուն:

Ականջիդ օղ արա՛:

Գդակը՝ մեծ, տակը՝ դատարկ:

Խնչ լինի մարդուն՝ իր խելքից է:

ԽՄԱԾ ՄԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԸ

Հայ ժողովրդական հեքիաթ

Մի գիծ մուկ վախից փախչում է մառան, ելնում նստում գինու կարասի պռնկին, հոտ է քաշում թն չէ, քեֆը լավանում է, քնկնում է ուղիղ գինու մեջ: Խեղճ մուկը, խեղդվելով, աղաչում է Աստծուն.

- Աստվա՛ծ ջան, էս ի՞նչ կրակի մեջ գցեցիր ինձ: Հիմա ես էս հսկա կարասի մեջ պիտի խեղդվե՞մ: Ուրեմն ես մի կատվի բաժին էլ չարժե՞մ: Լավ չէ՞ր կատուն ինձ ուտեր, քան թե անտեղի կորչեի էս կարասի մեջ:

Էդ ասելն էր, որտեղից-որտեղ մի չալ կատու է հայտնվում ու կարասի պռնկից ձայն տալիս.

- Հիմա որ քեզ կարասից հանեմ, կթողնե՞ս քեզ ուտեմ:

- Ո՛ւր է, է՛: Էդպեսի մի լավություն արա, քո լավության տակից դուրս կգամ:

Կատուն թաթը գցում է, մկանք կարասից հանում, դնում է մի կողմ, որ մի քիչ չորանա:

Մուկ դու՛րս, պո՛ւկ, փախչում է, մտնում ծակը: Կատուն վիպր ծոցում է, նայում է, նայում ու ասում.

- Բա ի՞նչ եղավ մեր սուրբ պայմանը:

- Դու էլ բան ասիր, խմած ժամանակ մի բան էր ասինք, կրակն քնկա՞նք:

պոռնկ - եզր, ծայր, շուրթ, բերան

Հերիաթն այնպես պատմի՛ր, կարծես մուկը դու ես:

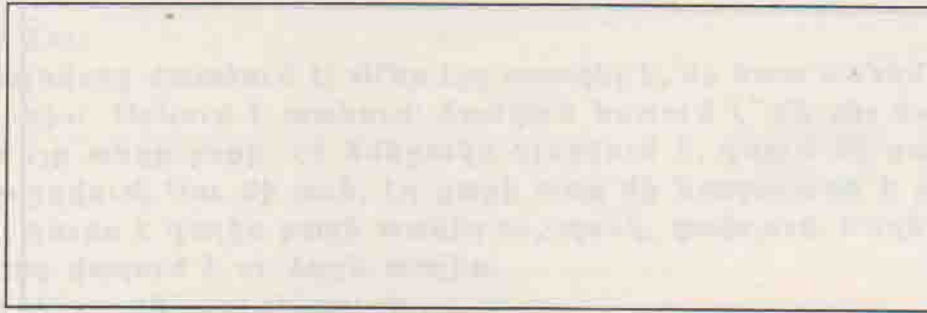
Ինչպիսի՞ն է այս հերիաթի կատուն:

Մի խորհուրդ տուր կատվին:

Հերիաթից դո՛ւրս գրիր այն հատվածը, որտեղ մուկը հուսահատված է:

Ինչպիսի՞ն է այս հերիաթի մուկը:

Նկարի՛ր նրան՝ կարասում խեղդվելիս:

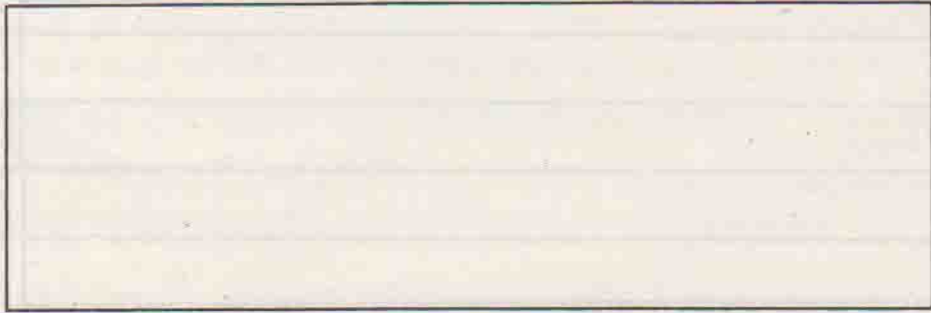

Կատվի ու մկան մասին ինքդ հանելուկ հորինի՛ր:

Մուկը կատվին ինչպե՞ս խնդրի, որ իրեն չուտի:

Ինչպիսի՞ն է այս հերիաթի մուկը:

Նկարի՛ր նրան՝ կարասում խեղդվելիս:

Կատվի ու մկան մասին ինքդ հանելուկ հորինի՛ր:

Մուկը կատվին ինչպե՞ս խնդրի, որ իրեն չուտի:

ԷՇԻ ՁՈՒՆ

Հայ ժողովրդական հեքիաթ

Մի հալիվոր գնում է քաղաք, տեսնում շուկայում ձմերուկ են վաճառում, մոտենում է, թե՛

- Ախպերացու, էս ի՞նչ է:

Ձմերուկ վաճառողը տեսնում է, որ էս ծերը միամիտ մարդ է, ձեռք է առնում.

- Էշի ձու:

Էս հալիվորը մտածում է. «Մեր էշը սատկել է, մի հատ առնեմ տանեմ, ի՞նչ կլինի»: Առնում է տանում: Ճամփին նստում է՝ մի քիչ հանգստանա, շունչը տեղը բերի, էս ձմերուկը գլորվում է, գնում մի քարի դիպչում, ջարդվում: Դու մի ասի, էդ քարի տակ մի նապաստակ է թաքնված լինում, դուրս է գալիս քարի տակից ու, պո՛ւկ, փախչում: Խեղճ հալիվորը ետևից վազում է ու ձայն տալիս.

- Քուռի՛-քուռի՛, քուռի՛-քուռի՛...

Նապաստակը փախչում է գնում: Էս մարդը փոր-փռջման տուն է գնում, կնոջը պատմում.

- Բա, ա՛յ կնիկ, գլխիս էսպես փորձանք եկավ: Մի էշի ձու առա, ճամ-

փին գլորվեց, բուռակը դուրս եկավ, փախավ: Ինչքան վազեցի, չհասա: Էն-
պես էր վազում, ոնց որ՝ նապաստակ: Ափսոս, կպահեինք, կմեծանար, ձմեռ-
վա համար փայտ կբերեինք:

Կինն ասում է.

- Այ մարդ, հետո կթողնեի՞ր կծերը վրան դնեի, գնայի աղբյուրից ջուր
բերելու:

Ես մարդը կնոջը մի լավ ծեծ է տալիս թե՛

- Ես գնամ խեղճ էջին փայտ բարձեմ-բերեմ, դու էլ հոգնած-դադրած էջին
տանես ջո՛ւրը...

հալիվոր - ծեր մարդ

դադրած - հոգնած

Հերիաթում այս նախադասություններն ինչպե՞ս են ավարտվում:

Մի հալիվոր գնում է քաղաք, _____

Դու մի ասի, էդ քարի տակ _____

Ճամփին նստում է՝ _____

*Ինչպիսի՞ մարդ էր այս հերիաթի ծերունին, մի քիչ նրա մասին
պատմի՛ր:*

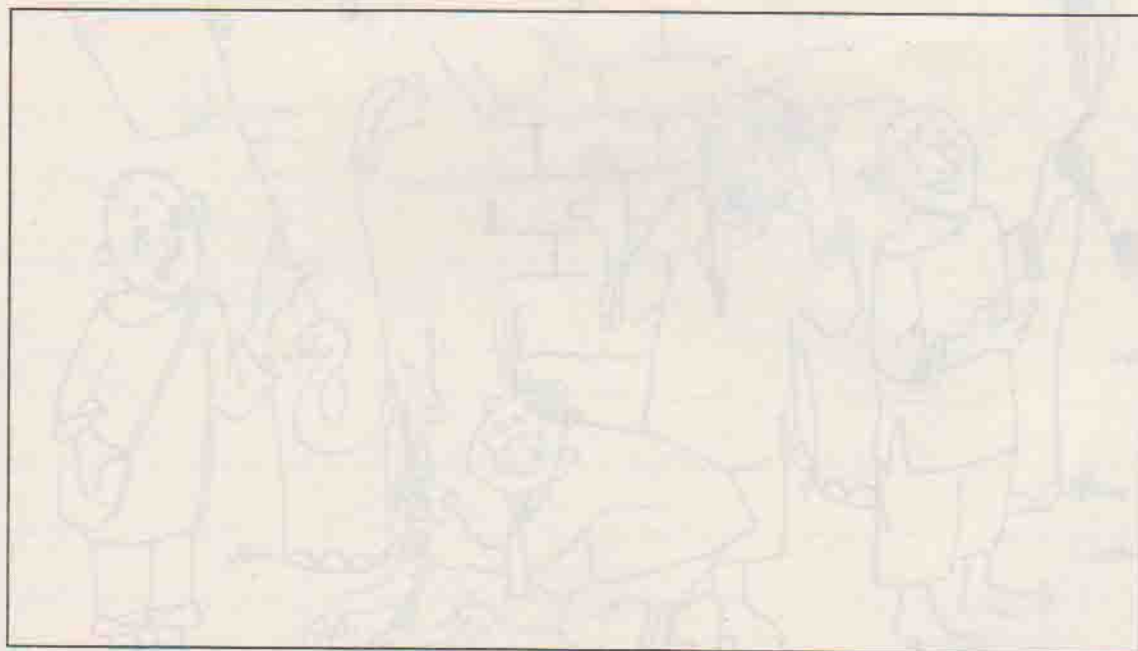
Հերիաթի ո՞ր հատվածներում է երևում, որ նա հենց այդպիսին է:

Աղանջիդ օղ արա:

Էշի բեռն ինչքան ծանր լինի, այնքան թեթև կգնա:

Էշի աղանջում քնածը
Հերիաթ

Գրածդ նկարի՛ր:

ԿՈՒՅՐԵՐԻ ԿԱՐԾԻԸ

Հովհաննես Թումանյան

Օրը ցերեկով
Երեք-չորս հոգով
Կույրերը եկան,
Փղին դեմ ընկան:
Մինը, որ մարմնին դիպավ հաստ, ահեղ,
- Հե՛յ, գո՛ւյշ,- կանչեց,- մի պատ կա էտեղ:
Մյուսը, որ ոտն էր շոշափել իր դեմ՝
- Ի՛նչ պատ,- ծիծաղեց,- էս կոճղ է կարծեմ:
Երրորդի ձեռք կնճիթն էր ընկել.
- Օձ է, օձ,- գոռաց,- էլ ի՛նչ եք կանգնել:
Մինչդեռ չորրորդը, պոչիցը բռնած,
Քահ-քահ խնդալով ծաղրում էր նրանց.
- Վա՛հ, ճիշտ որ կույր եք. չիմացավ ոչ որ:
Ո՛չ էս է, ո՛չ էն, այլ կախած մի թուկ:
- Չէ՛, պատ է, - չէ՛, կոճղ - չէ՛, օձ է, - չէ՛, թուկ...
Ու աղմկելով ամեն մի՛նը ջուկ.
Ինչպես որ եկել,
Դեմ էին ընկել,
Էնպես էլ կույր-կույր կտ դարձան կրկին.
Սարի պես փիղը պարզ լուսի տակին:

դեմ առնել	- հանդիպել, դեմը դուրս գալ
կոճղ	- ծառի քնից սղոցած մաս
թոկ	- պարան
ջոկ	- ստանձին
աեևդ	- ահավոր, հզոր, ահարկու, գորեղ

Կարճ պատմի՛ր:

Կույրերի կարծիքը

Կույրերը հանդիպել են _____, ի՞նչ կասեն:

ինչի՞

Կույրերին որն է քան այնպես նկարագրիր, որ իմանան խոսքն ինչի մասին է:

ԱՇՈՒՆ

Հատված

Համո Սահյան

Աշնան օրերն են հասել.
Իջել է ամպը սարին,
Եվ հրածեղտ է սաել
Կռուներ մեր աշխարհին:

Բարդին էլ չի սոսափում
Արագիլի թևի տակ,
Դեղին թերթեր է թափում
Առվակի մեջ կապուտակ:

Կարմիր խարույկ է կարծես
Ծեր տանձենին տնտառի,
Ռվում է, թե մոտ վազես,
Ձեռք ու ոտքդ կվառի:

Քամին շատ էր թափառել՝
Պարապ-սարապ, թեր կախ,
Բայց արդեն գործ է ճարել,
Տեսեր, ինչքան է ուրախ:

սոսափել - խշխշալ, կամաց խշշալ
թեր կախ - տխուր, տրտում, հուսահատ

Գրի՛ր քեզ դուր եկած քառատողը և նկարի՛ր:

Այս տողերը փորձիր բացատրել:

Բարդին էլ չի ստատիում
Արագիլի թևի տակ...

Կարմիր խարույկ է կարծես
Օնր տանձենին անտառի...

Աշնան մասին պատմի՛ր՝ գործածելով քանաստեղծության բառերն ու
արտահայտությունները:

Աշնան տերևաթափ ծառ նկարի՛ր և նրա մասին պատմի՛ր:

ՀԻՆՈՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

Ջանի Ռոդարի

- Օգնեցե՛ք, օգնեցե՛ք - գոռալով լեղապատառ փախչում էր Հինգը:

- Ի՞նչ է եղել:

- Մի՞թե չե՞ր տեսնում: Հանումն քնկել է հետևիցս: Թե որ հասավ՝ կորած եմ:

- Դու էլ բա՛ն ասացիր՝ կորած եմ:

Բայց փորձանքը պատահեց: Հանումը հասավ Հինգին և սկսեց սրով կտրատել նրան: (Սուրը «հանում» նշանն էր): Ի՞նչ օրն քնկավ մեր հինգը... Դեռ լավ էր, որ այդ պահին նրանց կողքով անցավ արտասահմանյան մի երկար մեքենա՝ ա՛յ այսքան երկար: Հանումը մի վայրկյանով շուռ եկավ, որ տեսնի՝ կհարողանա՞ դրան էլ կարճացնել: Հինգ դու Հինգ, պո՛ւկ, փախավ մտավ կողքի շենքի մուտքը: Միայն թե նա արդեն ոչ թե Հինգ էր, այլ Չորս, այն էլ՝ քիթը ջարդած:

- Ըս ի՞նչ է եղել քեզ: Կո՞ի՞վ ես արել:

- Վա՛յ, գլուխներիդ պատեր, թե կարող եք:

Այս ի՞նչ ձայն էր: Հա՛, Բաժանումն է: Կծրախա Չորսը մի կերպ «Բարի երեկո» շշնջաց ու փորձեց ծլկել: Բայց արի ու տես, որ Բաժանումն ավելի ճարպիկ դուրս եկավ ու մկրատի մի շարժումով՝ շր՛խկ, Չորսին ուղիղ երկու կես արեց՝ Երկուս և Երկուս: Երկուսներից մեկին դրեց գրպանը, իսկ մյուսը պահը չկորցրեց, դուրս վազեց փողոց ու իրեն զգեց տրամվայ:

- Դեռ մի քաղե առաջ ես Հինգն էի,- լաց էր լինում Երկուսը, - իսկ հիմա տեսեք, թե ինչի՛ եմ նման:

Տոմսավաճառը մրթմրթաց.

- Ես խեղճուկրակներն էլ որ տրամվայ չեն նստո՞ւմ, ասա՝ ոտքով գնացեր, էլի՞:

- Ես մեղք չունեմ: Ես մեղավոր չեմ, - բացականչեց Երկուսը:

- Բա չէ՞, քեօիս է մեղավոր: Բոլորն էլ էդ են ասում:

Հենց առաջին կանգառում Երկուսը տրամվայից իջավ: Ո՞նց էր կարմրել՝ իսկը կարմիր բազուկ: Բայց ահա... Էլի մի փորձանք, ինչ-որ մեկի ոտքն էր տրորել:

- Օ՛, ներեցեք, տիկի՛ն:

Իսկ տիկինը ոչ մի կաթիլ էլ չէր բարկացել, քնդհակառակը՝ հուլյնիսկ ժպտաց: Մի տես, է՛, տիկին Բազմապատկումն էր: Նա շատ բարի սիրտ ուներ և շատ էր խղճում նրանց, ովքեր վատ դրություն մեջ էին լինում: Բազմապատկումն իսկույն բազմապատկեց Երկուսին Երեքով, և մի հրաշալի թիվ՝ Վեց ստացվեց: Ինչու հրաշալի՞: Որովհետև դա Հինգին գումարածն է: Ոչ մի ուսուցիչ Վեց չի նշանակում, միայն Հինգի կողքին գումարած է ավելացնում:

- Ո՛ւխ, ի՞նչ լավ է: Հիմա ես Հինգին գումարածն եմ:

Հերիաթի յուրաքանչյուր հերոսի մասին համառոտ պատմիր:

Նմուշ՝ Երկուս - ծնվել է Չորսը երկու կես անելուց հետո: Վախկոտ է, խեղճուկրակ:

Հերիաթի այն հատվածը դո՛ւրս գրիր, որ վերաբերում է ամենաբարի հերոսին:

Հերիաթի որևէ հատված պատմի՛ր ու վերնագրի՛ր:

Նման հերիաթ հորինի՛ր, որտեղ հերոսները թվերի փոխարեն
բառեր լինեն:

19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	
41	
42	
43	
44	
45	
46	
47	
48	
49	
50	
51	
52	
53	
54	
55	
56	
57	
58	
59	
60	
61	
62	
63	
64	
65	
66	
67	
68	
69	
70	
71	
72	
73	
74	
75	
76	
77	
78	
79	
80	
81	
82	
83	
84	
85	
86	
87	
88	
89	
90	
91	
92	
93	
94	
95	
96	
97	
98	
99	
100	

Մի խուլ մարդ երեք այծ ուներ: Մեկի պոզը կոտրած էր: Ինչպես է լինում, մի օր այծերը կորչում են: Տերն ընկնում է դեռ-դեռ՝ այծերը գտնելու:

Նա պատահում է ուրիշ խուլ մարդու՝ վար անելիս, և հարցնում.

- Բարի հաջողում, ախպեր, այծերս չե՞ս տեսել:

- Լավ է՝ այսպես ցանհմ, - ձեռքը մի կողմ թափ տալով պատասխանում է վար անողը:

Այծատերը կարծելով, թե դեպի ցույց տված կողմն են գնացել այծերը, ասում է.

- Թող երկինքը վկա լինի, թե գտա այծերս՝ պոզը կոտրածը քեզ եմ տալու:

Ասում է ու գնում այծերը որոնելու: Այծերը գտնելով՝ նա ուրախ-ուրախ առաջն արած, ըջում բերում է արտավարի մոտ և ասում.

- Շնորհակալ եմ, ախպե՛ր, այծերս գտա. առ այս այծս էլ քեզ, - ու

պոզը կոտրած այծը քշում է դեպի նա:

- Ես չեմ կոտրել դրա պոզը, ես տեղեկություն չունեմ, - պարմանքով ասում է արտավար խուլը:

- Ի՞նչ ես խոսում, - ասում է այծատերը, - ես ա՛յս այծն եմ խոստացել, որ մեռնես էլ՝ մյուս այծերից տվողը չեմ:

- Չէ՛, ես չեմ կոտրել, - բարկացած ասում է մեկը:

- Չէ՛, ես է՛ս այծն եմ խոստացել, - կրկնում է մյուսը:

Սա նրան, նա սրան, բանը հասնում է տուրուդմփոցի: Վերջն էլ գնում են քյոխվի մոտ գանգատ: Գյուղ չհասած՝ սրանց հանդիպում է մի պառավ կին, նույնպես խուլ և հարսի ձեռքից փախած:

- Ա՛յ նանի, - ասում է այծատերը, - իմ այծերը կորել էին, էս մարդուն հարցրի, սա էլ այծերիս տեղը ցույց տվեց: Պոզը կոտրած այծս տալիս եմ սրան, չի վերցնում, ես է՛դ այծն եմ խոստացել, որ մեռնի էլ՝ մյուս այծերից տվողը չեմ:

- Ա՛յ նանի, - ասում է արտավարը, - էս օտարականն եկել ասում է, թե այծիս պոզը դու ես ջարդել: Թող ձեռքս ջարդվի, թե ես էդ բանից տեղեկություն ունեմ:

- Է՛, որդիքս, ձեր արևն ապրի, - պատասխանում է պառավը, - ինչ ուզում է լինի, ես ձեր խնդիրը չեմ կարող կատարել. բանի էն չքոտ անզգամ հարսը տանն է՝ ես էն տունը ոտ կոխողը չեմ ու չեմ:

արտավար - արտ վարող

քյոխվա - գյուղի մեծահարուստ ղեկավար, գյուղապետ

խնդիր - խնդրանք

չքոտ - չեղած

Հերիաթի դեպքերը հերթով թվի՛ր:

1. *Խուլը կորցնում է այծը:*

2.

Այստեղ հերիաթի որեւէ նախադասություն նկարի՛ր:

Blank box for drawing the first sentence.

Նկարեցի՞ր: Կողքինիդ տո՛ւր, թող գուշակի ու գրի քո նկարած նախադասությունը: Դու չհուշե՛ս:

Blank lines for writing the first sentence.

Ճիշտ գրե՞ց: Կեցցե՛ք:

Շարունակի՛ր՝ օգտվելով հերիաթի բառերից ու արտահայտություններից:

Մի պառավ հրեք խուլ ալծ ուներ: Մի օր պառավը կորավ:

Blank lines for writing the continuation of the story.

ՀԱՅՐ ԲՈՆԱՄԻԻ ՀԵՔԻԱԹԸ

Ֆրանսիական ժողովրդական հեքիաթ

Հայր Բոնամին գիտեր-չգիտեր, բնդամենը մի հեքիաթ գիտեր: Ամեն օր նա այդ հեքիաթն էր պատմում և այնքան էր պատմել, որ անգիր էինք արել: Հեքիաթը որսորդների մասին էր և այնքան զվարճալի, որ լսողը ծիծաղից թուլանում էր:

Ահա այդ հեքիաթը.

Լինում է, չի լինում, երկու որսորդ է լինում: Օրերից մի օր էս որսորդները սովորականի պես շներն առաջն են անում ու գնում որսի: Էս շներից մեկը սատկած է լինում, մյուսի բերանումն էլ իսկի շունչ չի լինում:

Գնում են, գնում, հասնում են մի անտառի: Էս անտառում ո՛չ ծառ է.

լինում, ո՛չ էլ թուփ:

Հանկարծ դիմացի թփի տակից մի նապաստակ է դուրս գալիս, կանգնում որսորդների առաջ, բայց սրանք ոչ մի նապաստակ չեն տեսնում: Թրը՛խկ, թրը՛խկ... Կրակում են, նապաստակին սպանում, ուրախանում: Ու շվարում կանգնում են. չգիտեն, թե ի՛նչ անեն:

- Գտա՛, - կանչում է նրանցից մեկը: - Հրե՛ն, է՛ն դղյակը տեսնո՞ւմ եք, այնտեղ գնանք:

Գնում են: Մոտենում են թե չէ, տեսնում են՝ դղյակի պատերի բոլոր քարերը դեռ ու դեռ են շաղ տված, դղյակ մի ասա, մի ավերակ ասա:

Թա՛կ, թա՛կ... Թակում են դղյակի դուռը, հետն էլ գոռում՝ «Ա՛յ մարդ, դուռը բաց արա, գիտենք, որ կաս, բայց հիմա էղտեղ չես»:

Դուռը բացում է մի մորուրավոր: Սրա մորուրն էնքան երկար է լինում, որ գետին է հասնում: Բայց մորուրի մեջ ոչ մի մազ չի լինում:

- Ի՞նչ եք կամենում, բարի՛ պարոններ, - հարցնում է նա:

- Մի նապաստակ ենք սպանել, ուզում ենք տապակել, բայց նապաստակ չունենք:

- Ի՞նչ եք ասում, - պատասխանում է մարդը: - Դե լավ, նե՛րս համեցեք: Ես էլ մի մեծ կաթսա ունեմ: Կաթսա անտակ է, տակն էլ տակից պոկված է: Բայց ոչինչ, նապաստակը բերեք, կտրատենք, լցնենք մեջը: Մսի կտորները կթափվեն, մսաջուրը կմնա:

Այսպես ամեն օր, հայր Բոնամին մեկ պատմում էր իր հերիաթը. շատ գվարճալի էր:

Գվարճալի
շվարել
դղյակ
շաղ տված
ավերակ
թակել

- ծիծաղաշարժ, ծիծաղելի
- մոլորել, շմել
- բերդ, ամրոց, ապարանք, գեղեցիկ տուն
- ցրված, այս ու այնտեղ թափթփված
- փլատակ, քանդված, խորտակված կառույց (շենք)
- ծեծել

Արտագրի՛ր, ընդգծված բառերն ու արտահայտությունները փոխարինի՛ր ուրիշ բառերով ու արտահայտություններով:

Հայր Բոնամին մի ծիծաղաշարժ պատմություն գիտեր:

Որսորդները շվարել կանգնել էին ապարանքի մոտ:

Նրանք թակեցին խորտակված դղյակի դուռը:

Սուտիկ որսկանն ի՞նչ կասեր, եթե լսեր հայր Բոնամիի հերիաթը:

Որսորդներն ի՞նչ էին ասում դուռը թակելիս:

Նապաստակն ի՞նչ ասաց, երբ կանգնեց որսորդների դիմաց:

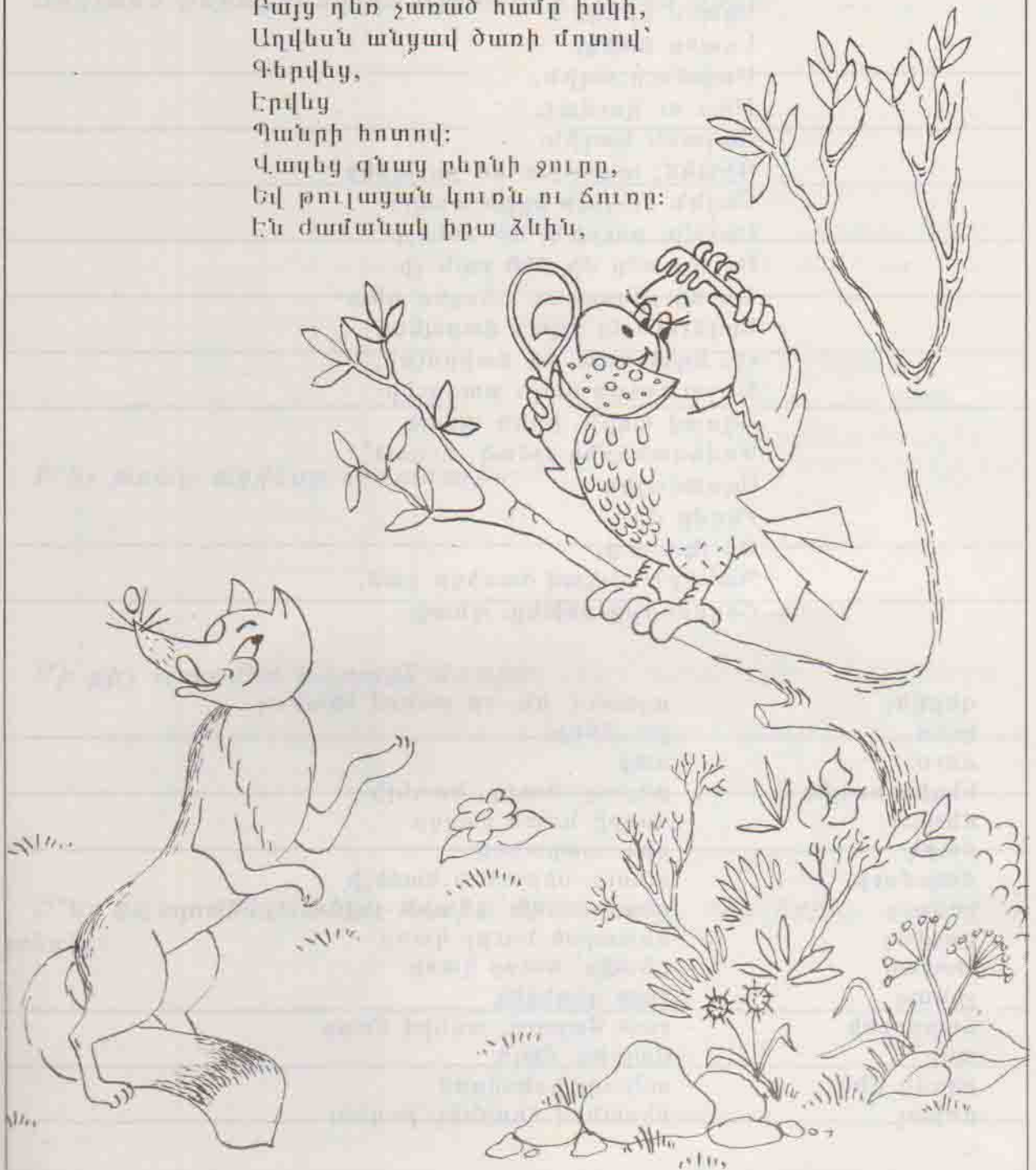
Հայր Բոնամիին կարո՞ղ ես նկարագրել:

Սառն ու տաք մտքեր տաք ու սառը բաների մասին

Սուտ պատմություն սուտիկ բաների մասին

Սովորաբար ներքին միություն չի բացահիթ

Բախտի բերմամբ
Թե պատահմամբ,
Մի մեծ ագռավ
Մի գունդ պանիր
Դաշտում գտավ,
Կտուցն առավ,
Ծառին թառավ:
Օ՛, ի՞նչ պանիր, դեղին ոսկի,
Բայց դեռ չառած համը իսկի,
Աղվեսն անցավ ծառի մոտով՝
Գերվեց,
Էրվեց
Պանրի հոտով:
Վազեց գնաց բերնի ջուրը,
Եվ թուլացան կուռն ու ճուռը:
Էն ժամանակ իրա ձևին,

Ծառի տակից աչքն ազոավին,
 Հեզիկ, նազիկ,
 Փափկամազիկ,
 Բացեց լեզուն անուշ, մեղուշ,
 Թափեց, չափեց շաքար ու նուշ.
 - Ինչքա՛ն լավն էս,
 Ես քո գերին,
 Քո էդ սեիկ
 Վառ աչքերին,
 Նուրբ ծալքերով
 Զույգ թևերին:
 Մի դու մտիկ,
 Էդպես քթիկ,
 Էդպես ճտիկ,
 Մախմուր ազի՛ն,
 Խառ ու դումաշ,
 Ատլասն հագին:
 Գիտեմ, անշուշտ, իմ քույրիկի
 Չայնն էլ կբլի հըրեշտակի:
 Երգի՛ր, քուրի՛կ, մի՛ ամաշի
 Իմ ուզածը մի մեծ բան չի:
 Թե որ չքնաղ էդ տեսքիդ հետ
 Երգելում էլ եղար վարպետ,
 Օ՛, կդառնաս, իմ մաքրուհի,
 Թռչունների մայր թագուհի:
 Ազոավ ազին, իրեն տված՝
 Գովեստներից շշմած, ուռած՝
 Ազոավային
 Բկովը մին
 Որ չկոռա՛ց,
 Պանիրն քնկավ ծառիցը ցած,
 Շողորորթը բոխեց, գնաց:

գերվել
 կուռ
 ճուռ
 հեզիկ-նազիկ
 մեղուշ
 ճտիկ
 մախմուր
 խառ
 դումաշ
 ատլաս
 չքնաղ
 մաքրուհի
 ազի
 բկովը մեկ
 բոխել

- այստեղ՝ ինչ-որ բանով հիանալ
 - թև, ձևք
 - ոտք
 - քնքուշ, նուրբ, նազելի
 - մեղրի նման բաղցր
 - վիզ, պարանոց
 - անուշ, սիրուն և հաճելի
 - քնտիր, նաև՝ քնտիր գործվածք՝ կտոր
 - մետաքսե նուրբ կտոր
 - քնտիր՝ նուրբ կտոր
 - շատ գեղեցիկ
 - շատ մաքուր, ազնիվ մարդ
 - մայրիկ, մայր
 - ամբողջ կոկորդով
 - բերանով վերցնել, թոցնել

Համառոտ պատմի՛ր «Ազոավն ու աղվեսը»:

Աղվեսին վերաբերող հատվածները դու՛րս գրիր:

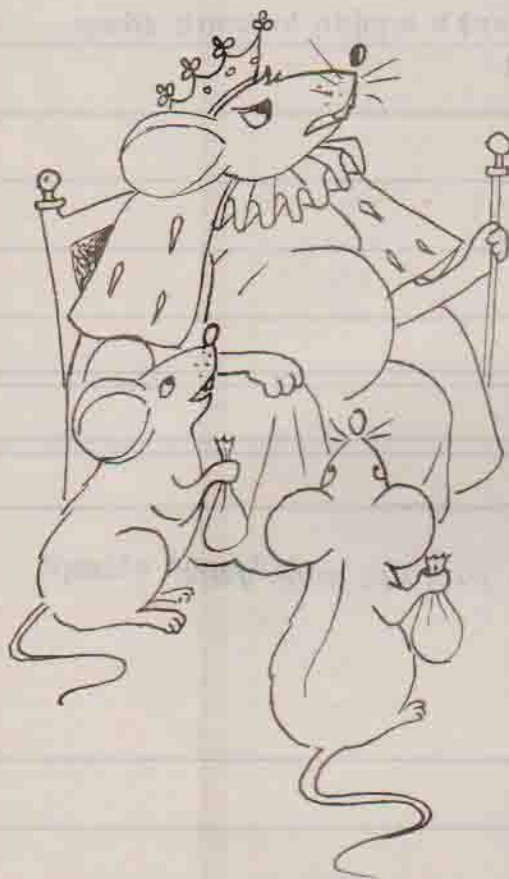
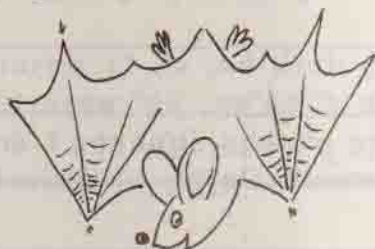
Ի՞նչ ասաց աղվեսը հեռանալիս:

Մի քիչ պատմիր ազոավի մասին:

Ի՞նչ կպատմես պանրի մասին մի մարդու, որը երբեք պանիր չի տեսել:

Մի թռչուն կա՝
Թևեր ունի,
Փետուր չունի.
Մկան նման
Ատամ ունի.
Լույսը տեսնում՝ թաքնվում է,
Մութը տեսնում՝ թռչկոտում է:

Հանելուկ-հանմանելուկ,
Ո՛չ թռչուն է,
Ո՛չ էլ մուկ:

Մկների թագավորը հրաման արձակեց, որ բոլոր մկները՝ մեծ մկներից մինչև մուկիկ, իրեն հարկ պիտի տան:

Եկան մկները, բերին հարկերը: Մկների թագավորը նայե՛ց, նայե՛ց, հարկատու չղջիկին չտեսավ.

Բայ թողնված բառերը գրի՛ր վանդակներում և բնագծված սյունակում կկարդաս ազոավի տեսակի անուն, որն ապրում է մոտ 70 տարի:

1. Բախտի ...	1									
2. Օ՛, ի՞նչ ... , դեղին ոսկի	2									
3. Վազեց, գնաց բերնի ...	3									
4. Ծառի տակից ... ազոավին	4									
5. ... լեզուն անուշ, մեղուշ	5									
6. Ինչքա՞ն լավն ես Ես քո ...	6									
7. Օ՛, կդառնաս, իմ մաքրուհի, ... մայր թագուհի	7									
8. Թե որ ... էդ տեսքիդ հետ	8									
9. Երգելում էլ եղար ...	9									

Աղվեսի գնալուց հետո ազոավն ի՞նչ արեց:

- Չղջիկն ո՞ր է,
Ասե՛ք՝ թող իմ հարկը բերե:

- Չղջիկը չկա:

- Կանչե՛ք՝ թող գա՛:

Չղջիկն եկավ.

- Բա ես մո՞ւկ եմ, որ հարկ բերեմ. էդ ո՞ր մուկը թներ ունի, - ու ցույց տվեց իր թները:

- Հա՛, - վարմացավ Մուկ թագավորը, - թողե՛ք, թող գնա:

Մուկ թագավորը նամակ գրեց թռչուն թագավորին, թե՛

- Ես իմ հպատակներից մեկին քեզ եմ տվել. թռչուն է, մուկ չէ:

- Անունն ի՞նչ է:

- Չղջի՛կ:

- Չղջիկին կանչե՛ք:

Չղջիկն եկավ.

- Ի՞նչ հարկ, ի՞նչ բան, ես թռչուն չեմ, մուկ եմ որ կամ, - ու ցույց տվեց առամները:

- Ա՛յ անպիտան, դու ո՛չ մուկ ես, ո՛չ էլ թռչուն, բա դու ի՞նչ ես:

- Սուտասա՛ն, - առաջին մկնե՞րը, թե՞ թռչունները՝ չեմ հիշում:

Միայն գիտեմ, որ Չղջիկը ցերեկը մկներից է փախչում, գիշերը՝ թռչուններից: Մկները նրան Սուտասան Չղջիկ են ասում, թռչունները՝ Սուտասան Գիշերափախ մուկ:

հարկ	- պետությամբ կամ թագավորին տրվող հատուկ վճար
հարկատու	- հարկ տվող, հարկ վճարող

Լրացրո՛ւ:

Չղջիկն եկավ.

- Հա՛, - վարմացավ Մուկ թագավորը, - թողե՛ք, թող գնա:

Չղջիկն եկավ.

Ա՛յ անպիտան, դու ո՛չ մուկ ես, ո՛չ էլ թռչուն

Դու շղթիկի անունն ի՞նչ կդնեիր, մի բանի օրինակ գրի՛ր և բա-
ցատրի՛ր:

Նմուշ՝ գիշերաթռչուն. որովհետեւ գիշերներն է որս անում

Չղթիկն ու լուսինը
Հեքիաթ

Գրածդ նկարի՛ր:

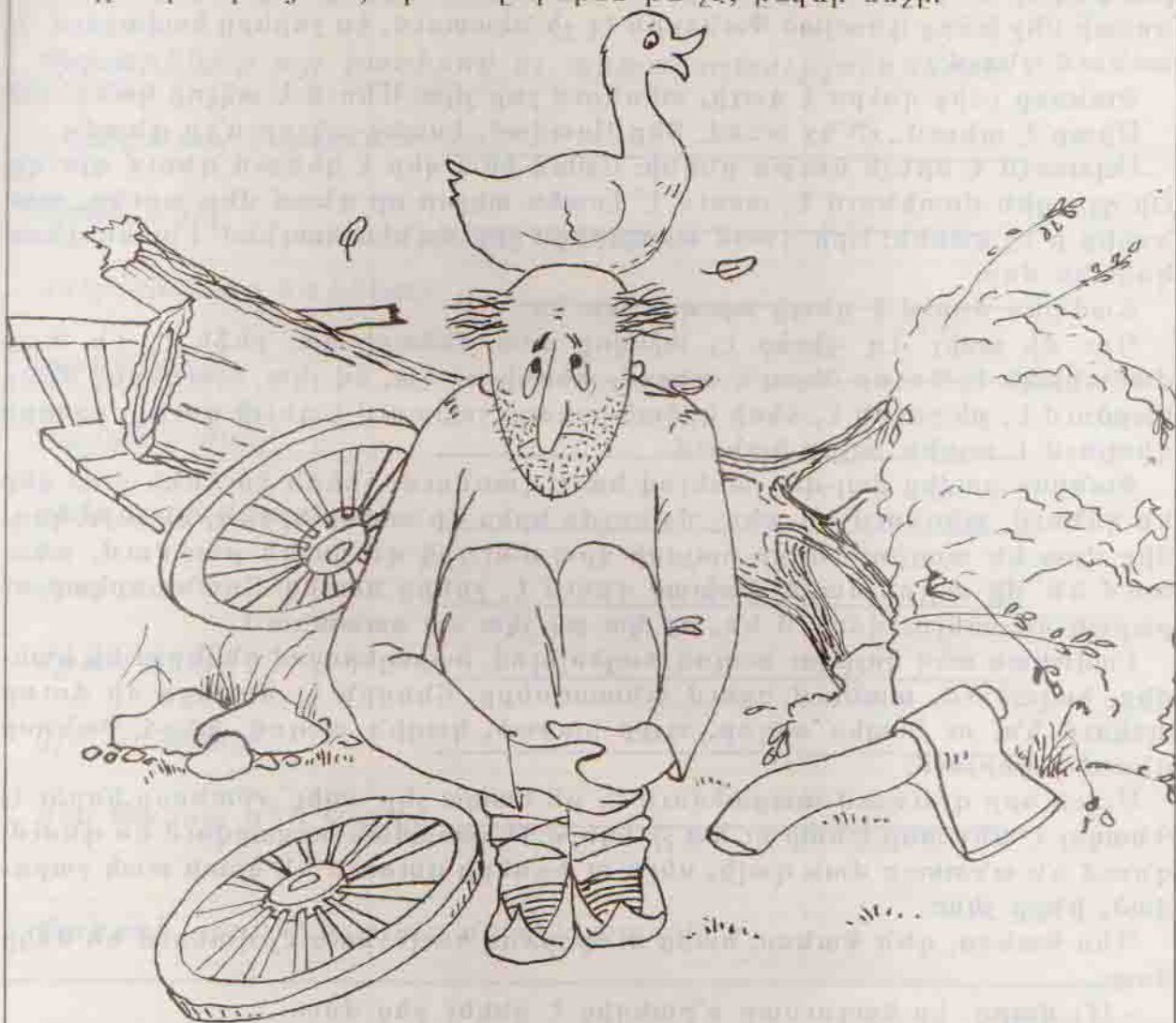
ԳՈՇԵՐԱՅԻՆ ԼՈՍԳԻՐ

ՁԱԽՈՐԴ ՓԱՆՈՍԻ ՀԵՔԻԱԹԸ

Հովհաննես Թումանյան

Ժամանակով մի աղքատ մարդ է լինում, անունը Փանոս: Ինքը մի քա-
րի մարդ է լինում, քայք ինչ գործ որ բռնում է՝ ճախ է գնում: Գրա-
համար էլ անունը գնում են Ձախորդ Փանոս: Ունեցած-չունեցածը մի
լուծ եկն է լինում, մի սել ու մի կացին:

Մի օր եկները սելին լծում է, կացինը առնում, գնում անտառը փետի:
Անտառում էս Փանոսը միտք է անում, թե՛ մի բան որ ծառը կտրելուց
ետը մին էլ նեղություն պետք է քաշնմ՝ ահագին գերանը գետնից բարձ-
րացնեմ գցեմ սելի մեջը, ավելի լավ է՝ հենց սելը լծած բերեմ ծառի
տակին կանգնեցնեմ, որ ծառը կտրեմ թե չէ, րնկնի մեջը:

Ասածն արած է:

Եկներով սելը բերում է մի մեծ ծառի ներքև կանգնեցնում, ինքն անց-
նում վերի կողմը, կացինը քաշում՝ թրթխկ հա թրթխկ: Շատ է քաշում թե
քիչ, էդ էլ ինքը կիմանա, ծառը ճռճալով գայիս է կարկում, տակովն
անում, սելը քարդում, եկներն էլ հետը: Փանոսը մնում է ապշած կանգ-
նած: Ինչ պետք է անի: Կացինը վերցնում է ու ծոծրակը քորելով ճամ-

փա է ընկնում դեպի տուն:

Ճամփին մի լճի ափով անց կենալիս է լինում: Տեսնում է՝ մեջք վայրի բաղեր են լողում: Ասում է՝ գլուխը քարը, չեղավ չեղավ, արի գոնե մի բաղ սպանեմ, տանեմ տամ կնկանս: Ասում է ու կացինը պտտում, շաքտում դեպի բաղերը, որ մինն սպանի, բաղերը ճղճղալով ցրվում են, փախչում, որը եղեգնուտն է մտնում, որը թռչում գնում, կացինն էլ ընկնում է լճի խոր տեղը, տակն անում, կորչում: Փանոսը մնում է լճի ափին կանգնած միտք անելիս: Ի՞նչ անի, ի՞նչ չանի: Շորերը հանում է դնում լճի ափին, ինքը մտնում մեջք, որ կացինը հանի: Գնում է, գնում, քանի առաջ է գնում, ջուրն էնքան խորանում է, տեսնում է կարող է խեղդվել, ետ է դառնում, դուրս գալի:

Դու մի՛ ասիլ՝ Փանոսը որ լիճն է մտնում ու խորը գնում, էդ ժամանակ լճափով մի անցկենող է լինում, տեսնում է էստեղ թափած շորեր կան, եղեգնուտի մեջ խորը գնացած Փանոսին էլ չի նկատում, էս շորերը հավաքում է, առնում գնում:

Փանոսը լճից դուրս է գալի, տեսնում շոր չկա: Մնում է տկլոր կանգնած: Միտք է անում. «Ի՞նչ անեմ, Տեր Աստված, էսպես տկլոր ո՞ւր գնամ»:

Սպասում է մինչև մութն ընկնի: Մթան հետ վեր է կենում գնում գյուղը: Որ գյուղին մոտենում է, ասում է՝ էսպես տկլոր որ գնամ մեր տունը, տանըցիք ի՞նչ կասեն: Արի գնամ ախպորիցս շոր առնեմ հագնեմ՝ էնպես գնամ կնկանս մոտ:

Ճամփեն ծռում է դեպի ախպոր տունը:

Դու մի ասիլ՝ էդ գիշեր էլ ախպոր մոտ մեծաքք կա, քեֆի էլ էն տաք ժամանակն է: Դուրը ծերպ է անում, տեսնի ով կա, ով չկա, հյուրերից մինը կարծում է, թե շունն է, ձեռի կրծած ոսկորը շաքտում է դեպի դուռը. ոսկորը դիպչում է աչքին, աչքը հանում:

Փանոսը ցավից վայ-վայ անելով ետ է դառնում. շներն էս ձևնի վրա վեր են կենում, տեսնում են, օհո՛, մթնումը հրես մի տկլոր օբմին, ու չորս կողմից վրա են տալիս: Շների հաչոցի վրա մարդիկ դուրս են թափվում, տեսնում են՝ մի տկլոր մարդ փախած գնում է, շները ետևից: Առանց երկար ու բարակ մտածելու վճռում են, որ կա թե չկա սա սատանա է:

Բավական տեղ դըշրդու տալով, հայհոյելով, հարայիրոցով ընկնում են ետևից, հալածում, տանում զցում անտառները: Շներըն էլ ետևիցը մի ճուռը պոկում են, ու էսպես տկլոր, աչքը հանած, կաղին տալով՝ խեղճ Փանոսը գնում է կորչում:

Մյուս օրը գյուղում տարածվում է, թե հապա չեք ասիլ՝ «Փանոսը կորել է: Գնացել է անտառը փետի ու ետ չի եկել»: Գեղահավան հավաքվում են գնում. գնում են անտառը ման գալի, սելն ու եզները գտնում են ծառի տակ ջարդված, ինքը չկա:

Դեռ Փանոս, դեն Փանոս. հարց ու փորձով հագուստն էլ գտնում են մեկի մոտ:

- Ա՛յ մարդ, էս հագուստը ո՞րտեղից է ընկել քեզ մոտ:

- Ա՜ե՛՛ ախպեր, էս հագուստը էսպես մի լճի ափին վեր ածած էր, հավաքեցի բերի:

Գնում են լճի չորս կողմը պտտում, կանչում՝ «Փանո՛ւ, Փանո՛ւ», Փանոսը չկա:

Վճռում են, որ Փանոսը խեղդվել է:

Գալիս են ժամ ու պատարագ են անում, քելխը տալիս: Կնիկն էլ մի քիչ սուգ է անում, Փանոսին գովում, ափսոսում, հետո մի ուրիշ մարդ է ուզում, հետք պսակվում գնում:

մի լուծ եզ	- սալիկն կամ գութանին լծելու 2 (նաև 4 կամ 6) եզ
տակովն անել	- տակը գցել, վրան փռել գալ, ծածկել
մեծարք	- քեֆ, ուրախություն, մեծարանք
օքմին	- մարդ
տակն անել	- այստեղ՝ ինչ-որ բանի (չքի) տակն անցնել, սուգվել
դուռը ծնրալ անել	- դուռը մի քիչ բացել
եղեգնուտ	- եղեգով պատված տեղ
վեր ածած	- թափված
գեղահավան	- ամբողջ գյուղով
ղբջրդու	- աղմուկ-աղաղակ

Փոխարինի՛ր այլ բառերով ու արտահայտություններով:

գործը ձախ է գնում _____

միտք անել _____

ձենի վրա վեր են կենում _____

տակն անել _____

ճամփան ծռել _____

քեֆի տար ժամանակն է _____

վրա տալ _____

մթա՛ն հեն _____

գլուխը քարը _____

դես Փանոս, դեն Փանոս _____

Փանոսի որսորդության մասին պատմի՛ր:

Տերտում այս նախադասությունները գտի՛ր և ավարտի՛ր:

Ինքը մի բարի մարդ է լինում, _____

Կացինը վերցնում է ու _____

Ասում է՝ զլուխը բարը, _____

Դու մի ասիլ՝ էդ գիշեր էլ _____

Չախորդ Փանոսին նամակ գրի՛ր:

Փանոսի կնոջը նամակ գրի՛ր:

Փանոսի մասին այնպես պատմի՛ր, որ սիրենք նրան:

Գացինն ինչպե՞ս կալատմի հերիաթի այն հատվածը, որտեղ ինքը կա:

Չախորդ մարդկանց հայտարարություններ

ՁԱՄՆՈՐԴ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՆՆԵԼԵ ՄԱՐԴԸ

Հովհաննես Թումանյան

ժամանակով մի աղքատ մարդ կար, որքան աշխատում էր, որքան չար-
չարվում էր՝ դարձյալ միևնույն աղքատն էր մնում: Հուսահատված մի
օր նա վեր կացավ, թե՛ պետք է գնամ գտնեմ Աստծուն, տեսնեմ՝ ես ե՞րբ
պետք է պրծնեմ այս աղքատությունից ու ինչ համար մի բան խնդրեմ:

Ճանապարհին մի գայլ պատահեց.

- Առաջ բարի, մա՛րդ-ախպեր, ո՞ւր ես գնում,- հարցրեց գայլը:

- Գնում եմ Աստծու մոտ,- պատասխանեց աղքատը,- գարդ ունեմ ասե-
լու:

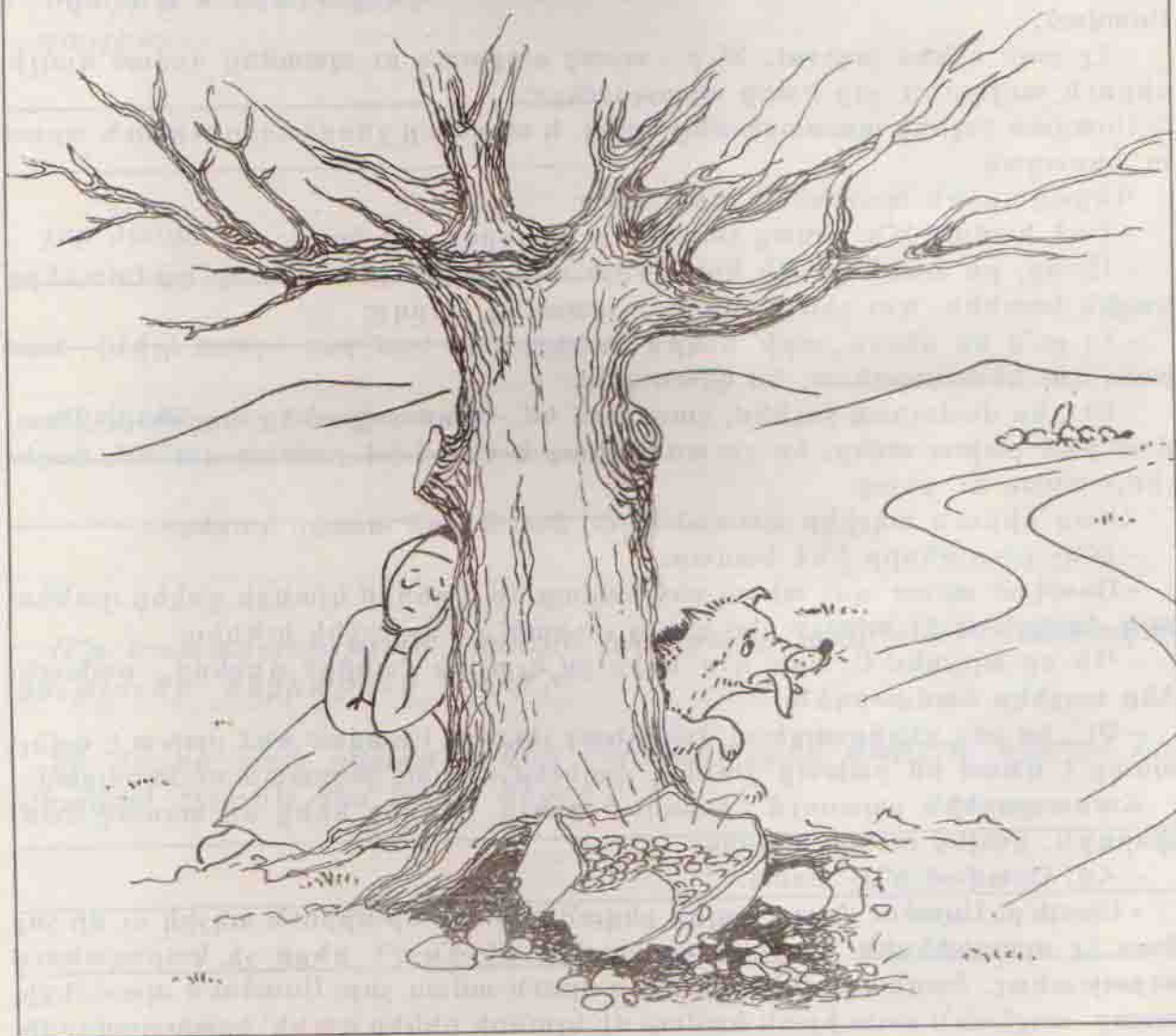
- Դե որ գնաս Աստծու մոտ, - խնդրեց գայլը, - ասա մի սոված գայլ
կա, գիշեր-ցերեկ ման է գալիս սար ու ձոր, ուտելու բան չի գտնում,
ասա մինչև ե՞րբ պետք է սոված մնա, որ ստեղծել ես՝ ինչո՞ւ չես կերա-
կուր հասցնում:

- Լա՛վ,- ասաց մարդն ու շարունակեց ճանապարհը:

Շատ գնաց թե քիչ, պատահեց մի սիրուն աղջկա:

- Ո՞ւր ես գնում, ախպե՛ր,- հարցրեց աղջիկը:

- Գնում եմ Աստծու մոտ:

- Երբ որ Աստծուն տեսնես,- աղաչեց սիրուն աղջիկը,- ասա այսպիսի մի աղջիկ կա՝ ջահել, առողջ, հարուստ, բայց չի կարողանում ուրախանալ, բախտավոր պզտիկ իրան. ի՞նչ պիտի լինի նրա ճարը:

- Կասեմ,- խոստացավ ճամփորդն ու գնաց, պատահեց մի ծառի, որ թեև ջրափին էր կանգնած, բայց չոր էր:

- Ո՛րք ես գնում, ա՛յ ճամփորդ,- հարցրեց չոր ծառը:

- Գնում եմ Աստծու մոտ:

- Դե կանգնի՛ր, մի երկու խոսք էլ ես ապսպրեմ,- խնդրեց չոր ծառը,- Աստծուն կասես՝ այս ի՞նչ բան է, բուսել եմ այս պարզ ջրի ափին, բայց ամառ-ձմեռ չոր եմ մնում, ե՞րբ պետք է ես էլ կանաչեմ:

Այս էլ լսեց աղքատն ու շարունակեց ճանապարհը:

Այնքան գնաց, մինչև գտավ Աստծուն: Մի բարձր ժայռի տակ, մեջքը ժայռին դեմ տված, ալևոր մարդու կերպարանով նստած էր Աստված:

- Բարի օր,- ասաց աղքատն ու կանգնեց Աստծու առաջին:

- Բարով եկար,- պատասխանեց Աստված,- ի՞նչ ես ուզում:

- Էն եմ ուզում, որ ամեն մարդու էլ հավասար աչքով մտիկ անես, մեկին ավար չանես, մյուսին՝ խավար, ես այնքան տանջվում, աշխատում եմ, էլի չեմ կարողանում կուշտ փորով հաց գտնեմ, իսկ շատերը, որ իմ կեսի չափ էլ չեն աշխատում, հարուստ ու հանգիստ ապրում են:

- Դե գնա, հիմի կհարստանաս, քո բախտը տվեցի, գնա վայելի՛ր,- ասաց Աստված:

- Էլ քան ունեմ ասելու, Տե՛ր,- ասաց աղքատն ու պատմեց սոված գայլի, սիրուն աղջկա ու չոր ծառի ապսպրանքը:

Աստված բոլորի պատասխանը տվեց, և աղքատը շնորհակալություն արավ ու հեռացավ:

Վերադարձին պատահեց չոր ծառին:

- Ինձ համար ի՞նչ ասաց Աստված,- հարցրեց չոր ծառը:

- Ասաց, քո տակին ոսկի կա. մինչև այդ ոսկին չհանեն, որ արմատներդ եողին հասնեն, դու չես կանաչիլ,- պատմեց մարդը:

- Էլ ու՞ր ես գնում, արի՛ ոսկին հանիր, էլի, համ քեզ օգուտ կլինի, համ ինձ, դու կհարստանաս, ես կկանաչեմ:

- Չե՛, ես ժամանակ չունեմ, շտապում եմ,- պատասխանեց աղքատը,- Աստված ինձ բախտ տվեց, ես շուտով պետք է գնամ իմ բախտը գտնեմ, վայելեմ,- ասաց ու գնաց:

Հետո սիրուն աղջիկը պատահեց ու ճամփորդի առաջը կտրեց.

- Ի՞նչ լուր բերիր ինձ համար:

- Աստված ասաց՝ դու պիտի քեզ համար մի մտերիմ կյանքի ընկեր գտնես, այն ժամանակ էլ տխուր չես լինիլ, ուրախ ու երջանիկ կլինես:

- Դե որ այդպես է, արի՛ դու եղիր իմ կյանքի մտերիմ ընկերը,- թախանձեց աղջիկը ճամփորդին:

- Չե՛, ես քեզ ընկերակցելու ժամանակ չունեմ, Աստված ինձ բախտ է տվել, պետք է գնամ իմ բախտը գտնեմ, վայելեմ,- ասաց աղքատն ու հեռացավ:

Ճանապարհին սպասում էր սոված գայլը. հենվից հենց որ տեսավ ճամփորդին, վազեց առաջը կտրեց:

- Հը, Աստված ի՞նչ ասաց:

- Այսպե՛ր, Աստծու մոտ գնալիս քեզանից հետո մի սիրուն աղջիկ ու մի չոր ծառ էլ պատահեցին. աղջկն ապսպրեց, թե ինչո՞ւ ինքը չի կարողանում ուրախանալ, ծառն էլ թե՛ ինչո՞ւ է գարուն-ամառ չոր: Աստծուն պատմեցի, ասաց. աղջկանն ասա իրան համար մի կյանքի ընկեր գտնի՝ կբախտավորվի,

ծառին էլ ասա, քո տակին ոսկի կա, պետք է այդ ոսկին հանեն, արմատներդ հողին հասնեն, որ կանաչես: Եկա իրանց պատմեցի Աստծու խոսքերը, ծառն ասաց, դե արի հանիր ոսկին տար, աղջիկն էլ թե՛ ես հենց քեզ եմ ընտրում ինձ ընկեր: Ասացի, չէ՛, ախպե՛ր, չեմ կարող, Աստված ինձ բախտ է տվել, պետք է գնամ իմ բախտը գտնեմ, վայելեմ:

- Իսկ ինձ համար ի՞նչ ասաց Աստված,- հարցրեց սոված գայլը:

- Քեզ համար էլ ասաց՝ սոված ման կգաս, մինչև մի անխելք մարդ կգտնես, կուտես, կկշտանաս:

- Էլ քեզանից անխելք մարդ ո՞րտեղից գտնեմ, որ ուտեմ,- ասաց գայլն ու կերավ անխելք աղքատին:

ապսպրել - ուրիշի միջոցով հանձնարարել, պատվիրել

թախանձել - շատ խնդրել, աղաչել, աղաչել-պաղատել

Հերիաթի բոլոր հերոսներին թվի՛ր:

*Նկարի՛ր և նկարագրի՛ր՝
գայլին,*

չոր ծառը,

աղջկան:

Ո՞ր նախադասության բառերն են սրանք. գտի՛ր այդ նախադասությունը հերիաթում և գրի՛ր:

*մի ժայռի տակ բարձր ալևոր կերպարանքով մարդու նստած էր
Աստված ժայռին դեմ տված մեջքը*

Մի ուրիշ նախադասություն էլ ինքդ հերիաթից դո՛ւրս գրիր, բայց
բառերի դասավորությունը խառնի՛ր:

Կողքիդ նստողին տո՛ւր և խնդրի՛ր, որ նա նախադասությունը ճիշտ
գրի:

Ո՞րն է հերիաթի ամենաանխելք նախադասությունը:

Հերիաթի հերոսներին հարցեր տո՛ւր:

Ականջիդ օղ արա:

Բախտն իրենից առաջ է ընկել:

Շան բախտը պոչից կախ:

Որի աստղը պայծառ է, որինը՝ կույր:

ՄԿՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԸ

Աթաբեկ Խնկոյան

Սով էր, սով էր Մկստան,
Կատվի ձեռքից լիստան,
Գզիրն քնկավ դռնեղուռ,
Էլ չթողեց տուն-կտուր,
Ջահել, ահել գեղովի,
Ջոջերին ջոկ տնդովի
Կանչեց, բերեց ժողովի,
Ռե ի՞նչ անեն, որ կատվեն
Մի հնարքով ազատվեն:
Եկան գյուղի ջոջերը,
Երկար բարակ պոչերը,
Մասնակցեցին խորհրդին.
Մի մուկ խոսեց իր հերթին.
- Լսե՛ք, մկնն՛ք ցեղակից,
Չունեմ որդի, կոզակից,
Ես մի անտեր ծերուկ եմ,
Բայց պատվավոր մի մուկ եմ.
Պակսեց ուժը իմ ոտի
Պետք է մեռնեմ անոթի...
Սովն է չորեկ դռանը.
Ա՛խ, մոռանք, մոռանք,
Վեր է քնկել մառանը,
Ինչքան ասես նազ անի,

Ստից սատկի, տազ անի,
 Մուկ տեսնելիս վազ անի,
 Գլխից բռնի, կախ անի,
 Թաթովը տա, խաղ անի,
 Ուտի, քեֆը չաղ անի:
 Էսպես գուլում ու կրակ.
 Դեռ աչքերն էլ գուլգ ճրագ:
 Բայց թե ազնիվ մեր ցեղը
 Կորչելու չէ գուր տեղը.
 Ցավն էլ ունի իր դեղը...
 Ա՛յ, բերել եմ ես մի գանգ,
 Օտի, ծլնգոց,
 Մեջը գնգոց:

Կատվի վզից մենք կախ տանք,
 Որ ինչքան էլ օրորա,
 Որ ինչքան էլ շորորա,
 Ստից սատկի, տազ անի,
 Գալն իմանանք զազանի:
 Է՛, գանգը ո՞վ կախ անի:

- Ալո՛, դո՛ւ:
- Ալո՞ն տանի:
- Բալո՛, դո՛ւ:
- Բալո՞ն կախն:
- Չալո՛, դո՛ւ:
- Չալո՞ն կաղ է:
- Մատո՛, դո՛ւ:
- Մատո՞ն կարճ է:
- Փատո՛, դո՛ւ:
- Էղ էլ խի՞ղճ է:
- Համբո՛, դո՛ւ:
- Ես տկար եմ:
- Չամբո՛, դո՛ւ:
- Ասենք տարա,

Բա որ կատուն գա ինձ վրա՞:

- Բտո՛ն, Խտո՛ն թող մեկից
- Բո՛նեն կատվի բամակից:
- Ի՞նչ է խոսում չոր գանգը,
- Լավ է դու տար Էղ գանգը,
- Էլ ի՞նչ Բտո, ի՞նչ Ֆատան, -
- Ճատաց Բտոն ճաճատան:
- Լո՛ի՛, հանգո՛ւզն,
- Կոտորվի՛ր դուր,
- Վախկոտներիդ ես թողեմ,
- Ճատ տան՛մ, թե՞ գանգ կախեմ,-
- Գոչեց ջոջը,
- Բաշեց պոջը:

լկստան - րկլիկ

գզիր - ջոջերի հրամանները կատարող, տարածող

առել	- ծնր
ջոկ	- առանձին
հնարք	- միջոց
խորհուրդ	- այստեղ՝ ժողով, հավաք
կողակից	- ամուսին կամ կին
անոթի	- սոված
տալ անել	- թաքնվել
վալ անել	- վազել
գուլում	- փորձանք, աղետ
տկար	- թույլ, հիվանդ
հանդուգն	- համարձակ, անվախ
պոչը բաշել	- թողնել գնալ

Փորձի՛ր ինքդ բացատրել:

Սույն է չորեք դռանը _____

Ցավն էլ ունի իր դեղը _____

Չոր գանգ _____

Օգտագործելով առակի բառերը՝ ա՛յս կատվի մասին գրի՛ր:

Գրեցի՞ր: Հիմա էլ նկարի՛ր կատվին:

Զանգը բերող մկան մասին պատմի՛ր:

Որն է մեկին նամակ գրի՛ր և պատմի՛ր ժողովի մասին:

Նկարի՛ր Մկստանը:

1. The first step in the process of the scientific method is to make an observation or ask a question.	1. The first step in the process of the scientific method is to make an observation or ask a question.	1. The first step in the process of the scientific method is to make an observation or ask a question.
2. Next, a hypothesis is made, which is an educated guess about what will happen.	2. Next, a hypothesis is made, which is an educated guess about what will happen.	2. Next, a hypothesis is made, which is an educated guess about what will happen.
3. Then, an experiment is designed to test the hypothesis.	3. Then, an experiment is designed to test the hypothesis.	3. Then, an experiment is designed to test the hypothesis.
4. Data is collected during the experiment.	4. Data is collected during the experiment.	4. Data is collected during the experiment.
5. The data is then analyzed to see if it supports the hypothesis.	5. The data is then analyzed to see if it supports the hypothesis.	5. The data is then analyzed to see if it supports the hypothesis.
6. If the data supports the hypothesis, a conclusion is drawn.	6. If the data supports the hypothesis, a conclusion is drawn.	6. If the data supports the hypothesis, a conclusion is drawn.
7. If the data does not support the hypothesis, the hypothesis is rejected and a new one is made.	7. If the data does not support the hypothesis, the hypothesis is rejected and a new one is made.	7. If the data does not support the hypothesis, the hypothesis is rejected and a new one is made.
8. The process then repeats itself.	8. The process then repeats itself.	8. The process then repeats itself.

Նկարագրի՛ր Մկատանը (տները, փողոցները, լույսերը...):

1. Name of the person	
2. Address	
3. Date	
4. Signature	
5. Stamp	
6. Remarks	
7. Date	
8. Signature	
9. Stamp	
10. Remarks	

Կատուն ամեն ինչ լսել էր և գլուխ գոկելով իր քնկերներին պատմում էր այդ ժողովի մասին:

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

2. Next, it is important to gather relevant information and data. This can be done through research, consultation with experts, or by analyzing existing data sets.

3. Once the information is gathered, the next step is to develop a plan or strategy to address the problem. This often involves breaking the problem down into smaller, more manageable parts.

4. The fourth step is to implement the plan. This may involve conducting experiments, performing calculations, or applying theoretical concepts to real-world situations.

5. Finally, it is essential to evaluate the results and draw conclusions. This involves comparing the findings to the original problem and determining whether the solution is effective and valid.

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ՂԵՊԻ ԼՈՒՍԻՆ

Ֆրանսիական ժողովրդական երգիար

Ժուկով-ժամանակով մի փոքրիկ, շատ փոքրիկ գյուղ կար: Էս գյուղի բնակիչներին կոչում էին բաղաթցիներ, որովհետև գյուղի անունը Բաղ-վաթ Լր: Նրանք շատ միամիտ մարդիկ էին: Չէ, միամիտ չէին, ճիշտը որ ասենք՝ խելքից մի քիչ պակաս էին:

Գյուղամիջում մի եկեղեցի կար: Եկեղեցու բակում մոշի մի թուփ էր աճում: Թուփը տարեցատարի մեծանում էր, խոշորանում և եկեղեցու դու-ռը համարյա փակել էր. մարդիկ հազիվ էին այնտեղ մտնում:

Մի օր էլ գյուղացիները հավաքվում են ու որոշում՝ եկեղեցին հեռա-նեն, որ հանգիստ ելուժուտ անեն: Գյուղի կանայք մի երկար, հաստ պա-

բան են գործում: Տղամարդիկ պարանը երեք անգամ փաթաթում են պանգա-
կատան շուրջը: Ահել-շահել հավաքվում են, իրար կողքի շարվում, պարանից
քաշում ու գոռում:

- Մե՛կ-երկո՛ւ, քաշեցի՛նք, մե՛կ-երկո՛ւ, քաշեցի՛նք...

Քաշում են, քաշում, պարանը քիչ-քիչ ձգվում է, երկարում. բալկաթցի-
ներն էլ մի երկու սանտիմետր հեռանում են եկեղեցուց ու կարծում են, թե
եկեղեցին է շարժվել: Ուրախանում են ու գոռում:

- Եկեղեցին տեղից շարժվո՛ւմ է:

Շատ որ ձգում են, պարանը կտրվում է, և բալկաթցիները իրար վրա են
թափվում: Վեր են կենում, շորները թափ տալիս ու նայում եկեղեցուն: Նա-
յում են ու շատ են վարմանում, որ եկեղեցին մի մատնաշափ էլ չի շարժվել:
Առաջվա պես իր տեղում է նաև մոշի թուփը:

Մի անգամ էլ բալկաթցիները հորիզոնում թույլ, նարնջագույն լույս են
նշմարում և սկսում են դեսուդեն վազել ու գոռալ:

- Ժողովո՛ւրդ, երկինքը վառվո՛ւմ է, երկինքը վառվո՛ւմ է: Թմբո՛ւկ վար-
կեք, շուտ, աստիճաննե՛ր բերեք, դույլներով ջո՛ւր հասցրեք:

Մեծ իրարանցում է սկսվում: Երբ ամեն ինչ պատրաստ է լինում, մարդիկ
մոլորված իրար հարցնում են, թե ո՞ր կողմից են հանգչանելու կրակը:

- Ի՞նչ եք շվարել, - գոռում է գյուղի առաջնորդը, - երե՛ն կրակը: Առա՛ջ,
իմ հետեի՛ց:

Ասում է ու վազում: Գյուղացիները՝ նրա հետևից: Մի քանիսը աստիճան-
ներ են տանում, մյուսները՝ ջրով լի դույլերը: Գոռում-գոչյունով, հարայ
հրոցով վազում են, գյուղից դուրս գալիս՝ ուրախանալով ու պարծենալով,
թե տեսեք, է՛, ինչ մարդիկ ենք մենք՝ բալկաթցիներս, որ մի մարդու նման
գնում ենք աղետից փրկվելու:

Բայց մի քիչ որ առաջ են գնում ու մոտենում անտառին, հանկարծ տես-
նում են, թե կտրեբես լուսինն ինչպե՛ս է ծառերի կատարից հորիզոն բարձ-
րանում և իր նարնջագույն լույսով լուսավորում ամբողջ Բալկաթը: Եվ գլխի
են քնկնում, որ անտառի ծայրին ոչ մի երգեհ էլ չի եղել, այլ սովորական
լուսինն է:

Բա իսկո՛ւր էին բոլորը ծաղրում բալկաթցիներին: Բայց, պարզ է, նրանց էլ
դա դուր չէր գալիս:

Մի օր էլ գյուղի առաջնորդը հավաքում է իր տասներկու խորհրդականնե-
րին և ասում.

- Ժամանակն է, որ մարդկանց աչքում Բալկաթի անունը բարձրանա: Էն
օրը, որ տեսա, թե լուսինը ինչպես էր բարձրանում, մտքովս մի բան անցավ
ու մի՛նչն եիմա հանգիստ չի տալիս ինձ: Ասում եմ՝ գնանք լուսինը գրա-
վենք, տեսենք՝ ի՛նչ կա-չկա վրան: Պետք է առաջինը հասնենք լուսին և
բալկաթցիների փառքն ու պատիվը աշխարհով մեկ անենք:

Խորհրդականներն ուրախությունից ծափ են տալիս:

- Սպասեցեք, - ասում է նրանցից մեկը, - բա ո՞նց ենք լուսին հասնելու:

- Դա շատ հեշտ է, - պատասխանում է առաջնորդը: - Այ, տեսեք, եիմա
մենք տասներեք մարդ ենք: Եթե մեկնից ամեն մեկն իր հետ մի հարևան
բերի՝ քսանվեց կոառնանք: Բսանվեց բալկաթցիներից ամեն մեկը մի տա-
կառ կվերցնի ու գլորելով կտանի գյուղից դուրս, կբարձրացնի այն բլրի
վրա, որտեղ առաջ մեր ջրաղացն էր: Տակառները կշարենք իրար վրա և, գրո՛ղը
տանի, համոզված եմ, որ կմոտենանք լուսնին ու մի ցատկով կիջնենք նրա
վրա:

Բալկաթցու խոսքը խոսք է, որ ասաց՝ կանի: Լիալուսնի հենց առաջին օրը

մեծ տանջանքով ու չարչարանքով քանակից տակառները գլորում բարձրացնում են բլուրը: Առաջնորդը կանգնում է առաջին տակառի վրա: Պարան են բերում, մի ծայրին կեռիկ են ամրացնում և մտցնում երկրորդ տակառի անցքի մեջ, իսկ մյուս ծայրը տալիս են առաջնորդին: Սա քաշում, վեր է բարձրացնում երկրորդ տակառը, դնում առաջինի վրա, իսկ ինքը վեր է մագլցում: Նույն ձևով բարձրացնում է երրորդ, հետո չորրորդ, հինգերորդ տակառները, որոնք աշտարակի նման դարսվում են իրար վրա: Երբ առաջնորդը հասնում է քանակեցերորդ տակառին, և էլ ուրիշ տակառ չի մնում, վերևից գոռում է.

- Ժողովուրդ, համարյա տեղ եմ հասել: Մի քիչ էլ որ բարձրանամ, ձեռքս լուսնին կդիպչի: Մի տակառ էլ տվե՛ք:

Ներքևից բալկաթյիները թե՛ գլուղում էլ տակառ չի մնացել: Մի քիչ համբերի, գնանք հարևան գյուղից պարտքով մի տակառ ուզենք, բերենք:

- Թո՛ւ, - վերևից բարկանում է առաջնորդը: - Տնաշեննե՛ր, գլխներիդ մեջ մի կոպեկի խելք չկա, է՛: Տո հենց ամենաներքևի տակառը հանեք տվեք:

Բալկաթյիները ենթարկվում են: Տեղահան են անում առաջին տակառը, որին հենված էր ամբողջ աշտարակը: Տակառը մի կերպ դուրս են քաշում, բայց հանում են թե չէ, մեկ էլ՝ թըրը՛մփ, աշտարակը միանգամից դողդալով փուլ է գալիս: Տակառների հետ ցած է գլորվում նաև առաջնորդը: Ոտ ու ձեռք ջարդում է, մի չորս կող էլ հետը: Գյուղացիները վարմանքից մնում են բերանները բաց կանգնած, և ոչ մեկը ծպտուն չի հանում:

...Ու մինչև օրս էլ չեն հասկանում, թե այդ ինչպե՛ս պատահեց, որ այդքան խնամքով մշակված ճանապարհորդությունը այդպիսի տխուր ավարտ ունեցավ:

Կանգալատուն

- կառույց, ուր եկեղեցու կանգերն են տեղադրված

իրարանցում

- խառնաշփոթ, ժխոր, խուճապ, եռուզեռ

շվարել

- մոլորել, ինչ անելը չիմանալ

աղետ

- փորձանք

կեռիկ

- փոքրիկ կեռ, գլուխը կամ ծայրը ծռած հաստ լար

նշմարել

- նկատել, աղոտ կերպով տեսնել

Համառոտ պատմիր՝ ինչպե՛ս էին բալկաթյիները եկեղեցին տեղից շարժում ու այդ հատվածը վերնագրի՛ր:

Բալկաթյիների արարքները թվարկի՛ր:

1. եկեղեցին տեղաշարժելը,

2.

Ինչպիսի՞ն էին բալլաթյիները:

Նկարի՛ր գյուղի առաջնորդին, պատմի՛ր նրա մասին:

Ի՞նչ էին խոսում բալլաթյիները՝ եկեղեցին «շարժելիս»:

Դե, թող ասեն՝ հիմար ենք, այ այսպես կրպենք մեր ճանապարհը, -
ասում է մի բալլաթյի: Մեկ ուրիշն էլ թե՛

Մի ուրիշ երիտասարդ էլ վրա է բերում.

Իսկ մի ալևոր, իմաստունի նման, ավելացնում է.

Շ տ ա պ հ ե ո ա գ ի ռ բ ա լ լ ա թ յ ի ն ե ռ ի ն .

ՀԱՐԻՄԹ

[illegible]

Վագրն ու ձին ապրում էին հյուրասենյակի գորգի տակ: Նրանք շատ մտերիմ էին:

Նրանց դուր էր գալիս հյուրասենյակում ապրելը, որովհետև շատ էին սիրում հյուր ընդունել:

Այդ տանը մի աղջիկ էլ էր ապրում: Մի անգամ նա վագրին ու ձիուն հարցրեց.

- Ինչպե՞ս եք գորգի տակ տեղավորվում:

- Շատ պարզ, ախր մենք երևակայական ենք, - պատասխանեցին նրանք:

- Ես երևակայական վագր եմ:

- Իսկ ես՝ երևակայական ձի:

- Որտե՞ղ է քո խոտը, - ձիուն հարցրեց աղջիկը:

- Գորգի տակ, - պատասխանեց ձին: - Չէ՞

որ խոտն էլ է երևակայական:

- Բո կերակուր-ոսկորնե՞րն էլ են գորգի տակ, - հարցրեց աղջիկը վագրին:

- Ոսկորնե՞րը: Իհարկե, - պատասխանեց վագրը ու լիզեց շրթուները:

Հետո թաքնվեց գորգի տակ: Ձին էլ հետևեց նրան: Աղջիկը մնաց մենակ:

Նա մի թուղթ վերցրեց, վրան մի քանի կտոր շաքար նկարեց ու դրեց գորգի տակ:

Քիչ հետո նա խրթխրթոց լսեց՝ «խրթ-

խորթ»: Ձին էր, որ հաճույքով ուտում էր շաքարը:

Աղջիկը թղթի կտորի վրա գրեց. «Բա վագրերն ի՞նչ են սիրում» ու դրեց գորգի տակ:

Գորգի տակից շշուկներ լսվեցին, հետո դուրս ցցվեց ձիու գլուխը:

- Հայ ու խոտ, - ասաց նա:

Աղջիկը չհավատաց:

- Այ դու անպիտան ձի, - ասաց աղջիկը: - Հայ ու խոտ սիրում են ոչ թե վագրերը, այլ ձիերը: Գնա հարցրու վագրին, թե ի՞նչ է ուզում:

Ձին ետ գնաց: Նրա փոխարեն դուրս եկավ վագրը:

- Ձեռքի ժամացույց եմ ուզում, - ասաց նա, - որպեսզի իմանամ, թե ժամը քանիսն է:

- Լավ, - ասաց աղջիկը:

Նա ձեռքի ժամացույց նկարեց ու տվեց նրան: Հետո ձիու համար հաց ու խոտ նկարեց: Վագրն անհետացավ: Բայց քիչ անց երկուսով հայտնվեցին:

- Շատ շնորհակալ ենք քեզանից, - ասացին նրանք ու համբուրեցին աղջկան:

- Ուրիշ ի՞նչ եք ուզում, քանի շուտ է, ասեք, - ասաց աղջիկը: - Արդեն իմ քնելու ժամանակն է:

- Անձրևանոց ենք ուզում, - ասացին վագրն ու ձին:

- Անձրևեանո՞ց, - զարմացավ աղջիկը: - Ի՞նչ է, գորգի տակ անձրև՞ է գալիս... Հա՛... Հիշեցի, երեակայական անձրև է:

- Իհարկե, - ասացին նրանք:

Եվ աղջիկը նրանց համար անձրևանոց նկարեց:

- Շնորհակալություն, - ասացին վագրն ու ձին: - Բարի գիշեր:

- Բարի գիշեր, - պատասխանեց աղջիկն ու գնաց քնելու:

Բայց քիչ հետո գլխի ընկավ, որ երեի տխուր բան է, երբ մարդ նոր, գեղեցիկ անձրևանոց ունի, իսկ անձրև չի գալիս: Մի մեծ թղթի վրա անձրև նկարեց, հետո ոտքի թաթերի վրա մտավ հյուրասենյակ և անձրևը դրեց գորգի տակ:

Առավոտյան, երբ աղջիկը հյուրասենյակ մտավ, մինչև ոտքի կոճերը հայտնվեց ջրի մեջ, իսկ վագրն ու ձին նստել էին բաց անձրևանոցի մեջ և լողում էին՝ ասես նավակում լինեին:

«Երեի հորդ անձրև եմ նկարել», - մտածեց աղջիկը:

Նախաճաշից հետո նա դարձյալ հյուրասենյակ մտավ: Մայրիկը մինչ այդ ավելի էր գորգը: Ոչինչ չէր մնացել՝ ո՛չ ջուր, ո՛չ անձրևանոց, ո՛չ վագր, ո՛չ ձի:

Նա վերցրեց նկարչական տետրը և խոր քուն մտած վագր ու ձի նկարեց: Քիչ անց մայրիկը գնաց: Իսկ աղջիկը դեռ նստել ու նայում էր բուխարիկի կրակին:

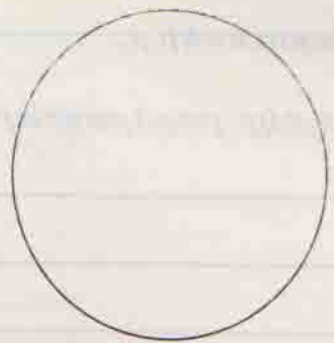
Հյուրասենյակում լռություն էր: Եվ այդ լռության մեջ միայն բարձր խորմփոց էր լսվում:

մտերիմ
երեակայական
հաճույքով

- հարազատ, ընկեր, բարեկամ
- ոչ իրական, մտքում հնարած
- սիրով, բավականությամբ

Մա ես եմ՝ հերիաթի աղջիկը:

Անունս _____ է:

Հարցերիս, խնդրում եմ, պատասխանի՛ր:

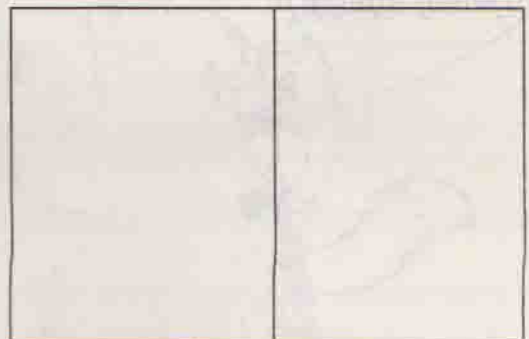
- Դու ո՞ւմ հետ և որտե՞ղ կուզենայիր ապրել:

Իսկ դու ի՞նչ կուզենայիր ունենալ գորգի տակ:

Ինչո՞ւ:

Թո կարծիրով ինչպիսի՞ն է Երևակայական Ճին:

Իսկ վա՞զրը:

Եթե ձեր գորգի տակ կապիկ ապրեր, ի՞նչ կաներիր:

Պատմի՛ր ձեր հյուրատենչակի մասին:

Շարունակի՛ր.

Աղջիկը բարձրացրեց զորգի ծայրն ու հայտնվեց դրա տակ:

Գրածդ նկարի՛ր:

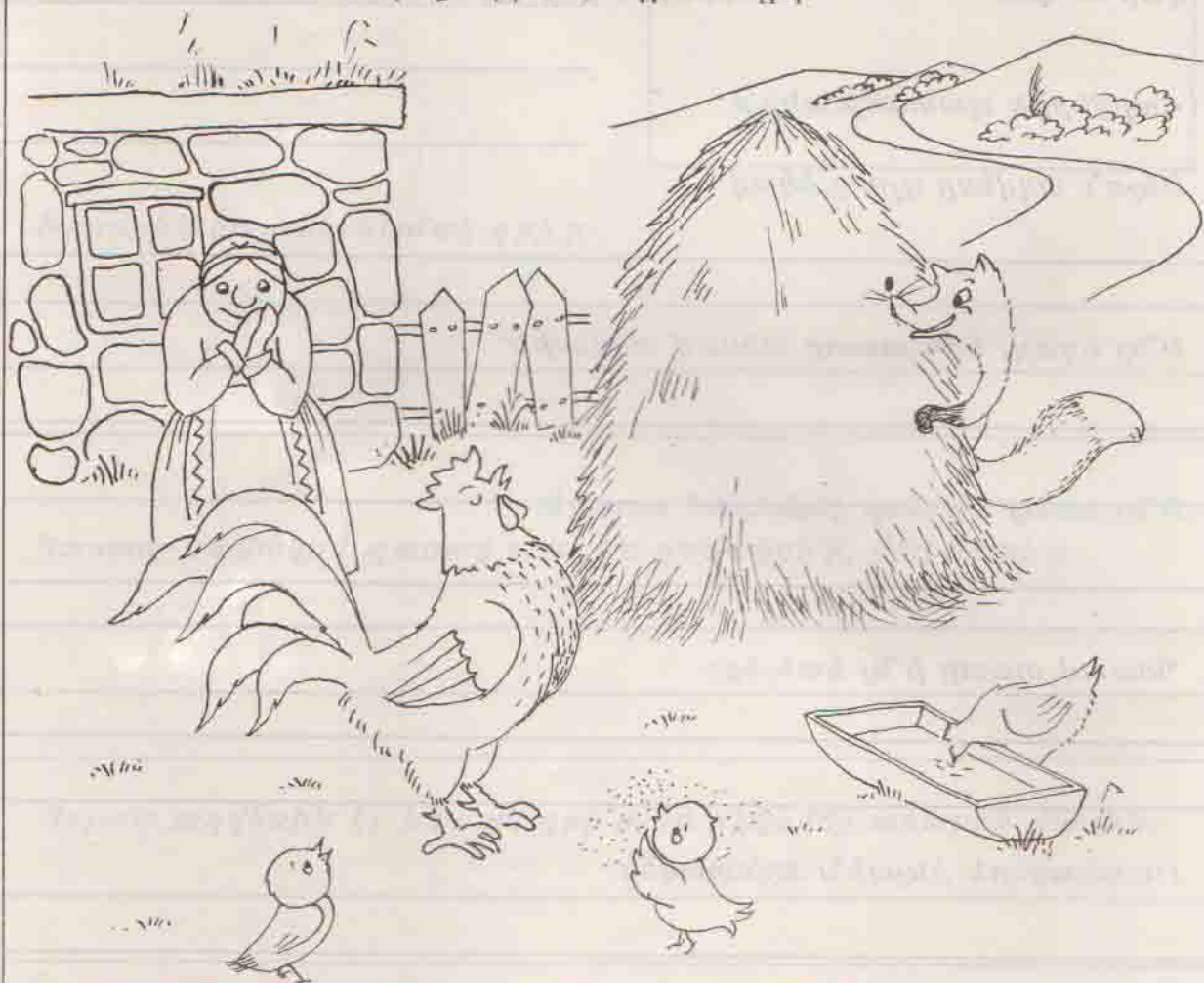
Հովհաննես Թումանյան

Աղվեսն եկավ բարձր սարից,
Հարցմունք արավ իբր թառից.
Մեծ խորոզ է հարկավոր ինձ.
Բաղցած աղվեսն, ագին ծաղիկ:

Աղվեսն հագել բուրբը դեղին,
Պտուտ կուգա շուրջը գեղին.
Ջուր կտրվեց տառիս լեղին,
Դեղին աղվեսն, ագին ծաղիկ:

Աղվեսն ասավ պառավ տառին.
«Մտիկ չեմ տա ձեռիդ փետին,
Կարոտել եմ թմփլիկ ճուտին».
Անվախ աղվեսն, ագին ծաղիկ:

Աղվեսն եկել, նստել դեպին,
Երկար ագին ծռել վզին,
Աչք է ձգել մեր խորոզին...
Էն գող աղվեսն, ագին ծաղիկ:

Մին էլ կանչեց տատս պառնով.

- Ամա՛ն, հասե՛ք, տաքա՛վ, կերա՛վ...

Փլխիս էս ի՞նչ փորձանք բերավ

Անտեր աղվեսն, ագին ծաղիկ:

- Ա՛յ իմ խորոզ, կարմիր խորոզ,

Ման կուգայիր գոռոզ-գոռոզ,

Փետուրդ արավ ողջ դար ու փոս

Էն չար աղվեսն, ագին ծաղիկ:

Աղվե՛ս, աղվե՛ս, փոքրի՛կ գազան,

Ոտներդ կարճ ու խիստ վազան,

Շներն ամեն քեզ չհասան,

Ճարպիկ աղվես, ագին ծաղիկ:

հարցմունք անել

- հարցնել, հետաքրքրվել

խորոզ

- արադաղ, արևոր

բուրբ

- մորթն վերարկու

պտուտ գալ

- պտտվել, շրջել ինչ-որ բանի շուրջ

մտիկ տալ

- նայել

դար ու փոս

- անհարթ, խորդուբորդ

Հարցերին պատասխանի՛ր:

Ի՞նչո՞ւ աղվեսը գյուղ եկավ:

Ի՞նչ եղավ, երբ տատը տեսավ աղվեսին:

Ի՞նչ ասաց աղվեսը վախեցած տատին:

Պատավ տատը ի՞նչ կանչեց:

Ոտանավորն ինչպե՞ս ավարտվեց:

Պատասխան, աղվեսին և խորոզին նկարի՛ր ու պատմի՛ր նրանց մասին:

պատավ

աղվես

խորոզ

Խորոզին կատակ-նամակ գրի՛ր:

Կատակ-նամակով պատավ տատին ցավակցի՛ր, մխիթարի՛ր:

Պոչատ աղվեսին էլ նամակ գրի՛ր իր ընկերոջ արարքի մասին:

ՄԻ ԿԱԹՈՒԼ ՄԵՂՈՐԵ

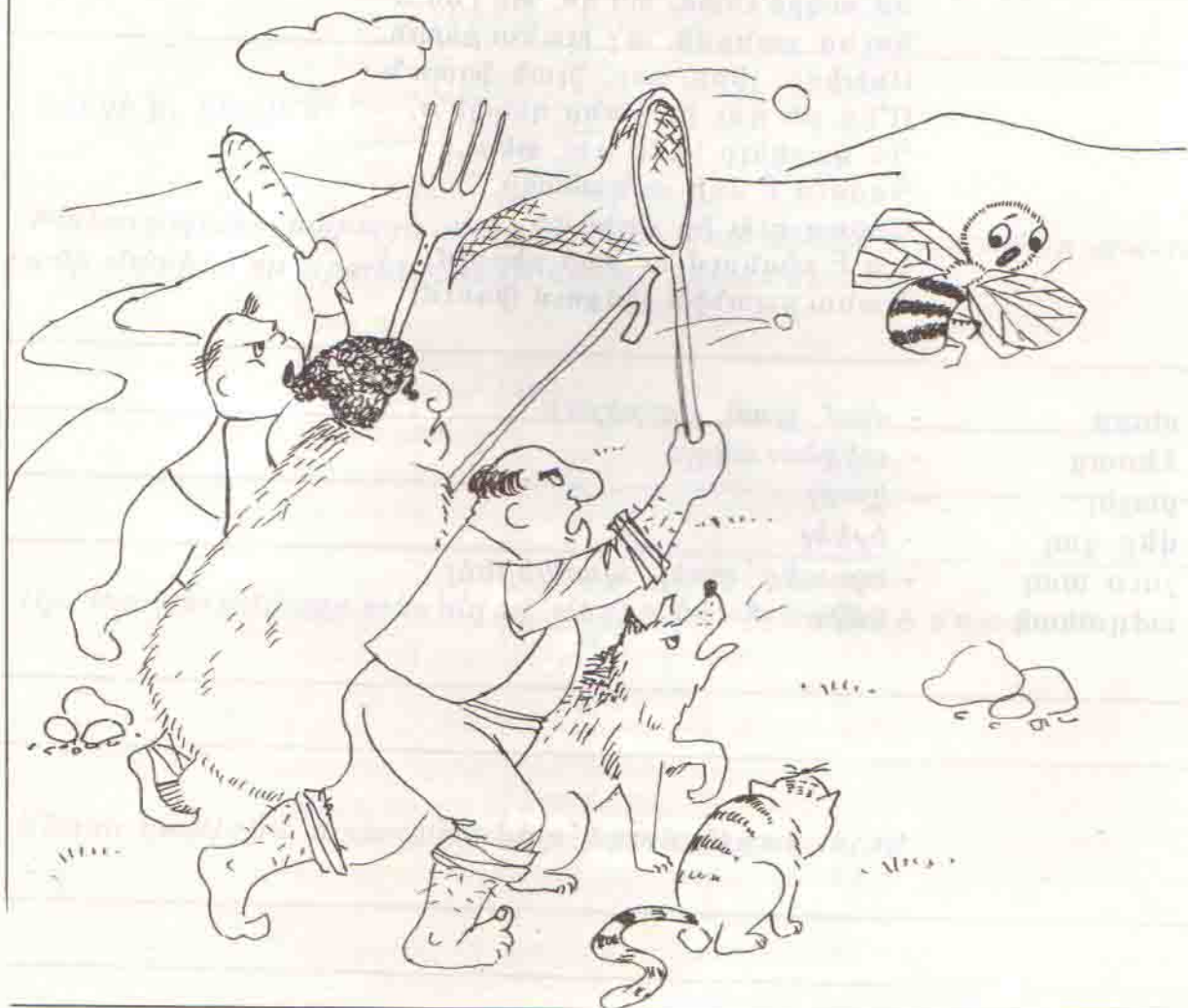
Հովհաննես Թումանյան

Մի գյուղացի իրենց գյուղում
Խանութ սարքել, բան էր ծախում:
Օրվան մի օր մոտիկ գյուղից,
Մահակն ուսին, շունն ետևից
Ներս է մտնում մի վրո չորան.

- Բարի օր քեզ, ա՛յ խանութպան,
Մեղրը չունե՞ս,
Մի քիչ տառ մեզ:

- Ունեմ, ունեմ, չորա՛ն ախպեր,
Ամանդ ո՞ւր է, ամանքդ բեր,
Ի՛նչ տեղից որ ինքդ կուզես՝
Էս սհաթին քաշեմ տամ քեզ:

Էսպես հանգիստ, էսպես սիրով,
Մեղրից անուշ լավ խոսքերով
Մեղր են քաշում, մին էլ հանկարծ
Մի կաթ մեղրը ծորում է ցած:
- Տը՛ղգ, է՛ն կողմից մի ճանճ գալի,

Էս կաթիլին վեր է գալի:
Ճանճի վրա՝ թաքուն-թաքուն,
Էս խանութի տիրոջ կատուն
Գուրս է ցատկում,
Թաթով վարկում...

Բայց հենց կաթվի ցատկելու հետ
Հովվի շունը իսկույն ներթ

Հաֆ է անում,

Վեր է կենում,

Խեղճ փսիկին

Դնում տակին,

Ձեռաց խեղդում

Ու շարտում:

- Խեղդն՛ց, խեղդն՛ց, վա՛յ իմ կատուն,

Ա՛յ սատկես դու, շան որդու շուն, -

Բարկանում է խանութպանը

Ու ձեռն ընկած մոտիկ բանը

Տուր՝ թե կտաս շան ճակատին,

Շուռ է տալի կաթվի կողքին:

- Վա՛յ, ձե՛զ մատաղ, ապլան շունս,

Իմ ապրո՛ւստս, տե՛ղս, տո՛ւնս...

Տունդ քանդվի, ա՛յ խանութպան,

Անխիղճ, լիրբ, չար, ֆլան-ֆստան,

Ո՞նց թե դու իմ շանը վարկե՛ս,

Դե վարկելը հիմի դու տես...

Գոռում է մեր աժդահակը,

Մեծագլուխ իր մահակը

Ետ է տանում ու ցած բերում,

Խանութպանին շեմքում փռում:

սհաթ
ձեռաց
քաշել
վեր գալ
շուռ տալ
աժդահակ

- Ժամ, պահ, վայրկյան
- տեղնուտեղը
- կշռել
- իջնել
- ալստեղ՝ փռել, պառկեցնել
- հսկա

«Մի կաթիլ մեղրը» սկզբից մինչև մեղրի կաթիլի ընկնելը կարո՞ղ ես պատմել ու վերնագրել:

Եթե ամեն ինչ այդքան լավ էր, խանութպանն ու հովիվը ինչո՞ւ կռվեցին: Պատմածդ վերնագրի՛ր:

Գրեցի՞ր, կեցցե՛ս:

Խանութպանի հարազատներին նամակով աշնպե՛ս պատմի՛ր պատահածի մասին, որ նրանք վրեժի մասին չմտածեն:

Այս տուրուղմփոցը տեսնելով՝ մեղրի կաթիլն ի՞նչ է մտածում:

Մեղրի կաթիլին պատասխանի՛ր՝ նրան մեղադրելով:

- Սպանեցի՛ն... հա՛յ, օգնութժոյն...
 Ու թաղից թաղ, ու տանից տուն
 Ձեն է տալի մեկը մյուսին.
 - Հա՛յ, օգնութժոյն... սպանեցի՛ն...
 Վերի թաղից, ներքի թաղից,
 Ճամփի վրից, գործի տեղից,
 Ճիչով, լալով,
 Հարայ տալով -
 Էլ հերն ու մեր,
 Քիր ու ախպեր,
 Կին, երեխեր,
 Ընկեր տղերք,
 Չորանչ, աներ,
 Բավոր, սանհեր,
 Քեռի, փեսա...

Ի՛նչ իմանաւ էլ՝ ո՛վ է սա,
 Գալիս են ու անվերջ գալիս,
 Ով գալիս է՝ տուր թե տալիս.
 - Տո՛, կոպի՛տ արջ, տո՛, վայրենի՛,
 Էս տեսակ էլ բա՞ն կլինի.
 Դու առուտուր եկար անես,
 Թե՞ իր շեմքում մարդ սպանես...

Մին ասում են՝ տասը վարկում,
 Աղցան անում, մեջտեղ ձգում
 Իր շան կողքին երկար ու մեկ:
 - Դե ձեր մեռելն եկեք տարեք:
 Ու էստեղից բոթը գնում,
 Գնում մոտիկ գյուղն է հասնում.
 Հե՛յ, օգնեցե՛ք,
 Մեռած հո չե՞ք,
 Սպանեցին մեր գյուղացուն...

Ինչպես շնաճանճի մի բուն
 Բանդես, թողնես՝
 Էն ճանճի պես
 Ամբողջ գյուղով օրդու կապում,
 «Բո՛ւհ» են անում, դուրս են թափում՝
 Ամեն միւր առած մի բան.
 Որը ձեռին մի հրացան,
 Որը եղան, ցաքատ կամ սուր,
 Որը թի, բահ, որը շամփուր,
 Որը կացնով, որը փետով,
 Որը ձիով, որը ոտով,
 Որն անգդակ, որը բոբիկ՝
 Դեպի դուշման գյուղը մոտիկ:
 - Տո՛, էսպես էլ անի՛րավ գյո՛ւղ,
 Ո՛չ խիղճ ունեն, ո՛չ ահ-երկյուղ.

Մարդ գնում է ամուսնուրի,
Հավաքվում են, քաշում սրի:
Թո՛ւ ձեր գեղին, միջի մարդին,
Ձեր նամուսին, ձեր աղաթին...

Գնա՛նք, վարկե՛նք,

Ջարդե՛նք, կրակե՛նք...

- Հա՛յ, հո՛ւյ, հառա՛ջ, դե ձեզ տեսնե՛մ...

Ու դուրս եկան իրարու դեմ:

Հա՛ վարկեցին ու վարկեցին:

Կոտորեցին, կրակեցին,

Ինչքան ավել կոտորեցին՝

Էնքան ավել կատաղեցին,

Ջարդեցին իրար,

Ջնջեցին իրար,

Կորան գնացին

Գետնին հավասար:

Գու մի՛ ասիլ, մեկը մեկից

Էսքան մոտիկ, սահմանակից

Էս գյուղերը հարկ են տալի

Ամեն մինը մի արքայի:

Մի տերության թագավորը,

Երբ լսում է էս բոլորը,

Արձակում է հրովարտակ

Ժողովրդին իր հպատակ:

- Հայտնի լինի մեր տերության

Ձինվոր, բանվոր, ազնվական՝

Ամեն շարքին

Ու աշխարհքին,

Որ անօրեն ու դավաճան

Մեր դրացի ազգը դաժան,

Երբ մենք քնած էինք սիրով,

Մեր սահմանը մտավ վոռով

Ու կոտորեց սուրը ձեռին

Մեր սիրելի վավակներին:

Արդ սրահար ու հրակեզ

Մեր որդիքը կանչում են մեզ,

Եվ մենք, ընդդեմ մեր իսկ կամքին,

Պատվեր տվինք մեր բանակին,

Թնդանոթով մեր ավերող

Ու Աստուծով մեծակարող,

Հանուն արդար ու նուրբ ոխի

Մտնի հողը մեր ոսոխի:

Մյուսը նույնպես իրեն հերթին

Գրեց գործին, ժողովրդին.

- Մարդկանց առաջ ու Աստրծու,

Բողոքում ենք մեր դրացու

Վարմունքի դեմ և՛ չար, և՛ նենգ,

Որ ոտքելով ամեն օրենք՝

Բորբորում է կռիվ ու վեճ
 Հին հարևան ազգերի մեջ,
 Բանդում սիրո դաշը կապած:
 Արդ՝ ակամա մենք ստիպված,
 Հանուն պատվի, արդարության,
 Հանուն թափված անմեղ արյան,
 Հանուն ազատ մեր աշխարհի,
 Հանուն Աստծու և իր փառքի -
 Բարձրացնում ենք մեր ձայնն ահա
 Ու մեր սուրբ նորա վրա:

Ու սկսեց կռիվն ահեղ:
 Շռինդ, որոտ էստեղ, էնտեղ:
 Կրակն ընկավ շեն ու քաղաք,
 Արյուն, ավեր, ճիչ, աղաղակ,
 Ամեն կողմից սարսափ ու բոթ,
 Ամեն կողմից մեռելի հոտ...

Ամառ, ձմեռ,
 Ողջ տարիներ
 Մշակն անքան,
 Դաշտերն անցան,

Ու կռիվը չդադարած՝
 Սովը եկավ համատարած:
 Սովը եկավ, սովի հետ ցավ,
 Ծաղկած երկիրն ամայացավ...

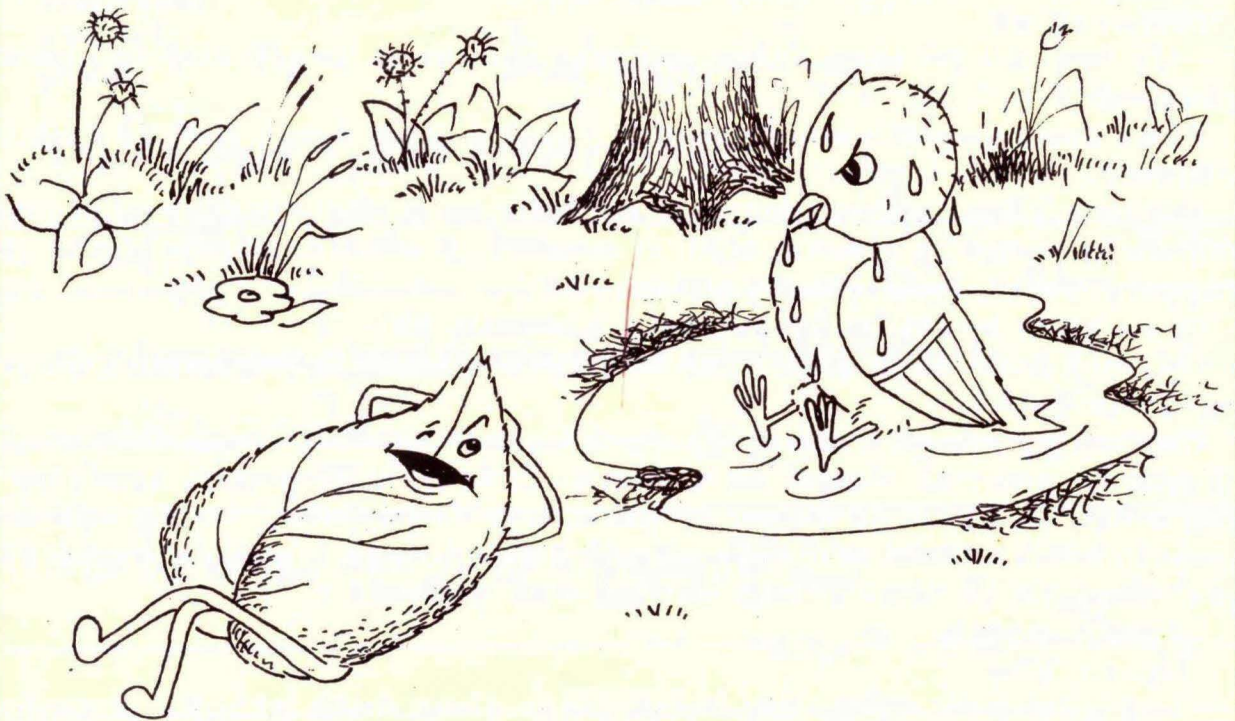
Իսկ մնացած մարդիկ իրար
 Հարցնում էին սարսափահար,
 Թե որտեղի՞ց արդյոք ծագեց
 Էս ընդհանուր աղետը մեծ:

բոթ
 օրդու կապել
 նամուս
 աղաթ
 հրովարտակ
 դրացի
 արդ
 սրահար
 հրակեզ
 ոտքել
 դաշ(ն)
 համատարած
 ամայանալ
 ցաքատ
 ասլան
 դուշման
 նենգ
 շռինդ
 անցան

- դժբախտ, վատ լուր
- գորք կապել, գորք կազմել
- պատիվ
- սովորություն , ավանդույթ, ընդունված կարգ
- հրաման, թագավորագիր, թագավորական դիմում
- հարևան
- հիմա
- սրով խփված
- կրակով այրված
- ոտնահարել, արհամարհել, բանի տեղ չդնել
- դաշինք, պայման
- ամեն տեղ տարածված
- դատարկվել, չորանալ, անմարդաբնակ դառնալ
- լայն, դանակի նման գործիք՝ ճյուղեր կտրատելու համար
- առյուծ
- թշնամի, ոսոխ
- չար, խարդախ բնավորություն ունեցող
- ուժեղ աղմուկ, թնդյուն, դղրդյուն
- առանց ցանելու

Լինում է, չի լինում, որ չի լինում, ո՞նց է լինում: Ուրեմն, լինում է մի ծիտ: Սա մի ծառի վրա բույն է շինում, ձագ է հանում ու ապրում է իր համար: Ամեն օր կեր է ճարում, հա՛մ ինքն է ուտում, հա՛մ էլ ճտերին բաժին հանում:

Օրերից մի օր էլ էս ծիտը տանը չի լինում, մեծ ճուտը փոքրին ասում է. «Արի քեզ թռչել սովորեցնեմ»: Բնից դուրս է գալիս, մի երկու քայլ է անում, պուճուրն էլ հետևից մի քիչ առաջ է գնում: Մեծն անցնում է մյուս ճյուղին: Էս պուճուրն էլ կրնկակոխ գնում է: Բայց արի ու տես, որ էս պուճուրի խելքին փչում է իր գլխու բաներ անել. «Ես էստեղ մնացողը չեմ, թռչեմ, գնամ աշխարհ ման գամ»: Ճուտ դու ճուտ, ասելն ու թռչելը մեկ է լինում: Բայց ո՞ր, իսկի թռչել չգիտի. ընկնում է ուղիղ ծառի տակի

ցեխի մեջ: Մի կերպ ցեխից դուրս է գալիս: Կողքին մի տերև է լինում: Էս ծիտը թե՛

- Տերև՛, ա՛յ տերև, ի՞նչ կլինի, ինձ սրբես: Էս տերևը թե՛
- Է՛է՛հ, չէ մի չէ...

Էս ծառի գլխի որդերը շարժվում են.

- Լավ, տես ես քո գլխին ի՞նչ օյին խաղամ, - ասում է ու թռչում գնում: Կողքի արտում մի չալպուտուրիկ այժ է լինում:

Էս այժին թե՛

- Ա՛յժ ախպեր, ի՞նչ կլինի՛ գաս Էս տերևին ուտես. ինձ չի մաքրում, որ թռչեմ գնամ, բնումս կենամ:

Էս այժը թե՛

- Մըկըկը, ես Էս կանաչ արտը թողնեմ, գամ քո չոր տերևն ուտեմ, Էդ իմ գործը չի, թող գնա:

Էս ծառի ճուտը թռչում է գնում, գնում է տեսնում սարում մի հովիվ,

մոտենում է թե՛

- Ա՛յ հովիվ, եկ գնանք, է՛ն արտի այծին կեր, որ տերևին չի ուտում, տերևն էլ ինձ չի մաքրում՝ թռչեմ գնամ, բնումս կենամ:

Հովիվը թե՛

- Պա՛հ, ա՛յ ծաի ճուտ, ես իմ դմակավոր գառները թողնեմ, գամ քո պուճուր ա՞յծը ուտեմ:

Էս ճուտն էլ թե՛

- Դե լա՛վ, կտեսնես:

Ու թռչում գնում է:

Գնում է, գնում, մի գյուղում մի հարսանիքի է հանդիպում: Հարսանիք, ի՞նչ հարսանիք, էլ դու սուս: Զուռնաչին ու դհուլչին հո չեն ածում, հո չեն ածում, սարերը դմբդմբում են: Մի կերպ գնում է դհուլչու ականջին ասում.

- Ա՛յ դհուլչի, ի՞նչ կլինի գաս, է՛ն սարում մի հովիվ կա, դհուլիդ ձայնով գժվացնես նրան, որ այծին չի ուտում, այծն էլ տերևին չի ուտում, տերևն էլ ինձ չի մաքրում՝ թռչեմ գնամ, բնումս կենամ:

Էս մարդը թե՛

- Ա՛յ ծիտ, ես իմ հարսանիքը թողնողը չեմ, սարի հովվի հետ էլ զլուխ դնողը չեմ:

Ծիտը ճարը կտրած թռչում գնում է: Գնում է, տան պատի տակ մի մուկ է տեսնում.

- Սո՛ւկ, ա՛յ մուկ, գնանք դհուլչու դհուլը ծակի, որ չի գնում հովվին գժվացնի, հովիվն էլ այծին չի ուտում, այծն էլ տերևին չի ուտում, տերևն էլ ինձ չի մաքրում՝ թռչեմ գնամ, բնումս կենամ:

Էս մուկն էլ ոչ մեկ, ոչ երկուս, ետ է դառնում, թե՛

- Ա՛յ ծաի ճուտ, կորի գնա, է՛, ես էս գաթեն ու աղանձը չեմ թողնի գամ քո չոր դհուլը ծակեմ:

Ծաի ճուտը թռչում է գնում: Մի տուն է գնում, տեսնում աչքի մեկը կույր մի պառավ թախտին նստած, մի գավազան էլ կողքին: Կույր աչքի կողմը կաթով աման կա դրած, մի կատու էլ վառարանի մոտ քնած է: Դու մի ասի, էս կատուն ամեն անգամ պառավից թաքուն կաթն ուտում է, բեղերը լիզում, մի կողմ քաշվում: Էս ծիտը կատվի ականջի տակ փսփսում է.

- Փիսի՛կ, փիսի՛կ:

- Մյառ՛ւ, ի՞նչ...

- Արի գնանք է՛ն մկանք կեր, որ չի գալիս դհուլը ծակի, դհուլչին չի գալիս հովվին գժվացնի, հովիվն էլ այծին չի ուտում, այծն էլ տերևին չի ուտում, տերևն էլ ինձ չի մաքրում՝ թռչեմ գնամ, բնումս կենամ:

Էս կատուն թե՛

- Ա՛յ ծիտ, ծաի՛ ճուտ, ես էս կաթ ու մածուներ թողնողը չեմ, գամ քո հարամ մուկն ուտեմ:

- Դե լա՛վ, - ասում է ծիտն ու գնում է պառավին գանգատվում. - նանի՛, ա՛յ նանի, էս կատվին մի լավ դնգատի, քո կաթն ու մածուներ նա է ուտում, գո՛ղ է, գո՛ղ:

Պառավը գավազանք տանում է բերում տուր թե կտաս կատվին: Կատուն տեղից պոկվում է, վազ տալիս՝ մկանն ուտի, մուկն էլ վազում է՝ դհուլը ծակի, դհուլչին վազում է՝ հովվին գժվացնի, հովիվը վազում է՝ այծին ուտի, այծը վազում է՝ տերևին ուտի, տերևն էլ դողդողալով ծաին սրբում է, մի լավ մաքրում:

Ծիտն ուրախացած թռչում է իր բույնը, կանգնում ճյուղին ու երգում.

Ծիտն եմ, ծիտն եմ,
 Ծտի ճուտն եմ:
 Մոր բերած եմ:
 Հոր պահած եմ:
 Անուշ քրոջ թոցրած եմ,
 Ծի՛վ, ծի՛վ, ծի՛վ...

բաժին հանել
 կրնկակոխ
 գլխի որդերը շարժվել
 դմակ
 դմակավոր
 ածել
 դմբդմբալ
 աղանձ
 գավազան
 դնգստել
 կենալ

- իր բաժնից ուրիշին տալ
- ետևից ընկած, հետքով
- խիստ բարկանալ
- ոչխարի ետևի ճարպոտ մասը
- դմակ ունեցող, չաղլիկ. ճարպոտ
- նվագել
- թնդալ, աղմուկ հանել, դմբոց հանել
- բոված ցորեն
- ձեռքի հաստ փայտ
- ծեծել
- մնալ, ապրել

Ե՞րբ են մարդու գլխի որդերը շարժվում:

Ո՞ւմ հետ կամ ե՞րբ չես սիրում գլուխ դնել, ինչո՞ւ:

Ո՞ւմ ես բաժին հանում քո ունեցածից:

Որևէ մեկին դնգստե՞լ ես, եթե այո՝ ինչո՞ւ:

Իսկ քեզ դնգստե՞լ են, եթե այո՝ ինչո՞ւ:

Հերիաթը համառոտ պատմի՛ր սկզբից մինչև այնտեղ, որ ծիտը դի-
մում է հովվին:

Կարո՞ղ ես ճիշտ դասավորել բառերը.

այ ծիտ թողնողը չեմ հարսանիքը ես իմ հովվի սարի հետ էլ չեմ գլուխ
դնողը

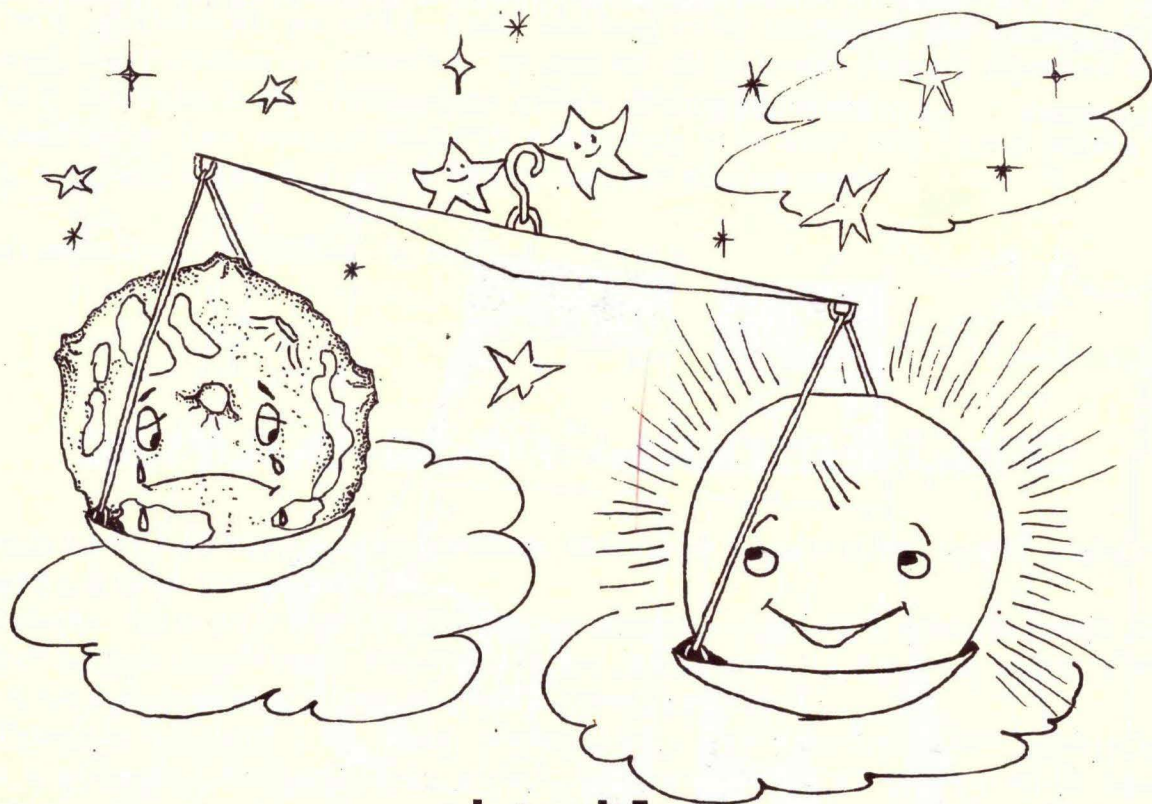
Ի՞նչ էր ասում պառավը կատվին ծեծելիս:

Իսկ կատո՞ւն:

Ամեն օր Արևը դուրս է գալիս, ու լույսը բացվում է, իսկ երբ մայր է մտնում, օրը մթնում է: Իրականում մեր երկրագունդը պտտվում է Արևի շուրջը, և Արեգակն է լուսավորում Երկիրը: Արևը նաև տաքություն է տալիս մեզ: Այն շիկացած գունդ է. նրա վրա ամեն ինչ հալված եռում է: Եթե Արեգակը չլիներ, Երկրի վրա ամեն ինչ կսառչի: Ե՛վ բույսերը, և՛ կենդանիները, և՛ մարդիկ չեն կարողանա ապրել առանց լույսի և ջերմության, ինչպես և՛ առանց օդի:

Ուրեմն առանց Արևի Երկրի վրա չի կարող կյանք լինել:

Երբ մեզ մոտ մութ է, Արեգակը երկրագնդի հակառակ կողմն է լուսավորում: Բայց այդ ժամանակ իր լույսը տալիս է Լուսինին, Լուսինն էլ փոխանցում (անդրադարձնում) է մեզ, և գիշերը սարսափելի խավար չի լինում:

Լուսին

Երկնքում Արևն ու Լուսինը նույն մեծության են թվում:

Բայց չէ՞ որ ամեն ինչ հեռավորությունից է կախված (հեռվում սավառնող մեծ ինքնաթիռը մեզ ավելի փոքրիկ է թվում, քան մեր կողքին նստած թռչնակը):

Արևը մեզանից շատ ավելի հեռու է, քան Լուսինը: Դրա փոխարեն այն ավելի մեծ է Լուսնից:

Լուսնի մակերևույթը տխուր տեսք ունի: Այն շատ մուգ գույնի է և ծածկված է մեծ ու փոքր փոսերով: Լուսնի վրա նաև լեռներ կան: Փոսերը մեզ երևում են մուգ կետերի տեսքով: Լեռներն էլ սրագագաթ չեն, մի տեսակ կլոր տեսք ունեն:

Լուսնի վրա ո՛չ օդ կա, ո՛չ ջուր: Պարզ է, որ այնտեղ կյանք չի կարող լինել:

Լուսինն իր լույսը չունի. այն ընդամենը փոխանցում, անդրադարձնում է արևի՝ իր վրա ընկած լույսը:

սավառնել - թռչել

Երբ Արևը մայր է մտնում, երկինքը մթնում է, և այնտեղ հայտնվում են աստղերը: Դրանք անթիվ-անհամար են: Այնքան շատ, որ ինչքան էլ ուզենանք, չենք կարողանա հաշվել: Դա միայն գիտնականները կարող են անել: Բայց գիտե՞ք, որ իրականում աստղերն էլ Արևի նման մեծ են, Արևի նման պայծառ ու տաք: Այսինքն՝ նրանք բոլորն էլ հրեղեն վիթխարի գնդեր են, ինչպես Արևը: Բայց աստղերը մեզանից միլիոն անգամ ավելի հեռու են, քան Արևը: Իսկ մեզ մոտիկ, սեղանին դրված մոմի լույսն ավելի պայծառ է երևում, քան հեռվում գտնվող մեքենայի կամ խարույկի պայծառ լույսը:

Այդ է պատճառը, որ աստղերը մութ երկնքում ընդամենը թույլ լույս արձակող կետեր են թվում:

վիթխարի - շատ մեծ, հսկա

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՇԱՏԱԿԵՐՆԵՐԸ

... Բնությունն ամեն մեկին տվել է իր ուտելու չափը, սակայն կան կենդանիներ, որոնց ուտելու չափը մեկ վարմացնում է:

Մենք բոլորս էլ ծանոթ ենք ծիծեռնակին: Այն նշանավոր շատակեր է: Կարող եք երևակայել, որ նա մի օրում երեսուն հազար ճանճ ու մժեղ է ուտում:

«Թագավորական» անունով մի թռչուն էլ կա, ճնճղուկի չափ է, իր շատակերությամբ ծիծեռնակից ետ չի մնում:

Սարյակը, որ անուշ-անուշ երգում է, միանգամից մեծ քանակությամբ վնասակար միջատներ է ոչնչացնում: Հազար սարյակ իրենց ձագերի հետ միասին մեկ ամսում ուտում են քսաներկու տակառաչափ միջատ:

Բուն՝ գիշերային թռչունը, վատ համբավ ունի իր անախորժ ձայնի պատճառով: Բայց օգտակար թռչուն է, որովհետև ամռան ամիսներին արտերը մաքրում է մկներից և այլ վնասակար կրծող կենդանիներից:

Հաշված է. եթե մարդը թռչունի ախորժակ ունենար, մեկ օրում պիտի ուտեր այնքան, որքան ուտում է մեկ ամսվա ընթացքում:

անախորժ - տհաճ, ոչ հաճելի, անդուր

ՁՄՈՒՆԸ ԶՆՈՂ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԸ

Կան կենդանիներ, որոնք ցրտերն ընկնելիս քաշվում են իրենց բներն ու ծակերը և խոր քուն մտնում:

Այսպես, խլուրդն իր շինած երկար անցքով իջնում է ներքև, հողի մեջ, մինչև իր բույնը: Անցքը ներսից մի լավ փակում է, որ ցուրտը ներս չմտնի, և քնում տերևներից պատրաստված իր անկողնում:

Մկնարջը կծկվում է մի ծառի խոռոչում ու քնում, բայց մինչև քնելը կաղին և ընկույզ է հավաքում իր քնում: Երբ արթնանա, մի քիչ կուտի և նորից կքնի:

Մողեսն էլ ձմեռն անցկացնում է քարի կամ պատի անցքի մեջ քնելով:

Արջը, կրիան և մի քանի այլ կենդանիներ նույնպես ձմռանը քնում են:

Այս բոլոր կենդանիները կարթնանան, երբ գարունը իր տարուկ շունչը փչի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Թռչունի մտածմունքը Հովհաննես Թումանյան	3
Շաշ հյուրը Հայ ժողովրդական հեքիաթ	7
Խմած մկան պայմանը Հայ ժողովրդական հեքիաթ	9
Էշի ձուն Հայ ժողովրդական հեքիաթ	13
Կույրերի կարծիքը Հովհաննես Թումանյան	17
Աշուն Համո Սահյան	19
Հինգի արկածները Ջանի Ռոդարի	21
Խուլի այծերը Աթաբեկ Խնկոյան	25
Հայր Բոնամիի հեքիաթը Ֆրանսիական ժողովրդական հեքիաթ	29
Ագռավն ու աղվեսը Աթաբեկ Խնկոյան	33
Չղջիկ Արուսյակ Սահակյան	37
Ձախորդ Փանոսի հեքիաթը Հովհաննես Թումանյան	41
Անխելք մարդը Հովհաննես Թումանյան	47
Մկների ժողովը Աթաբեկ Խնկոյան	51
Ճանապարհորդություն	
դեպի լուսին Ֆրանսիական ժողովրդական հեքիաթ	55
Գորգի տակ Դոնադո Բիթեթ	61
Աղվեսը Հովհաննես Թումանյան	65
Մի կաթիլ մեղրը Հովհաննես Թումանյան	69
Ճնճղուկը Հայ ժողովրդական հեքիաթ	75
Արև	79
Լուսին	79
Աստղեր	80
Բնության շատակները	81
Ձմռանը քնող կենդանիները	81